

Kati Rissanen

NUORTEN IISALMI

-toimintatutkimus draaman keinoin

Opinnäytetyö

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Esittävän taiteen koulutusohjelma

Toukokuu 2010

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Taiteen yksikkö	Aika 7.4.2010	Tekijä/tekijät Kati Rissanen
Koulutusohjelma Esittävän taiteen koulutusohjelma		
Työn nimi NUORTEN IISALMI – toimintatutkimus draaman keinoin		
Työn ohjaaja Kirsi Koskelo	Sivumäärä 39 + 5 liitettä	
Työelämäohjaaja Seija Makkonen, Pirjo Kinnunen, Eevaliisa Saastamoinen		
<p>Tässä opinnäytetyössä arvioidaan draamamenetelmien soveltuvuutta tutkimusmenetelmäksi. Opinnäytetyössä esitellään osallistavaa draamaa hyödyntäen tehty tutkimus Nuorten Iisalmi, ja menetelmiä pohditaan tämän tutkimuksen valossa. Opinnäytetyö on hankkeistettu Iisalmen Kauppi-Heikin ja Juhani Ahon kouluille. Tutkimuksen lähtökohtana on tekijän kiinnostus osallistavan draaman tutkimuksellisuutta, sekä kotikaupunkiaan Iisalmea, kohtaan.</p> <p>Opinnäytetyötä varten tehty toimintatutkimus Nuorten Iisalmi käsittelee iisalmelaisten 14-15 vuotiaiden nuorten elämää Iisalmessa ja heidän asenteitaan Iisalmea kohtaan. Tutkimukseen osallistui kolme koululaisryhmää, jotka opiskelivat valinnaisaineenaan ilmaisutaitoa. Kullekin ryhmälle pidettiin yhteensä kolme työpajaa, joista kukin oli kestoaltaan kahden oppitunnin mittainen.</p> <p>Havainnointimenetelminä käytettiin videokuvausta, muistiinpanoja ja oppimispäiväkirjaa. Työpajojen aikana oppilaat tuottivat itsekin materiaalia, piirustuksia ja kirjoituksia, joita käytettiin aineistona Nuorten Iisalmi-tutkimuksessa.</p> <p>Tutkimuksen perusteella voidaan päätellä, että draamamenetelmät ovat toimiva, mutta aika vievä, tutkimusmenetelmä. Se vaatii paljon suunnitelmallisuutta ja aikaa, jotta draaman mahdollisuudet tulisi hyödynnetyksi mahdollisimman hyvin. Kuitenkin sen avulla voidaan saada arvokasta tietoa. Nuorten Iisalmi-tutkimus ei opinnäytetyön puitteissa edennyt eri yhteisöjen kohtaamiseen asti, mutta sen avulla luotiin hyvät pohjat joista lähteä jatkamaan tämän kaltaista työskentelyä.</p>		

Asiasanat

draamamenetelmät, osallistava draama, toimintatutkimus

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Art Unit	Date 07.04.2010	Author Kati Rissanen
Degree programme Degree of performing arts		
Name of thesis The Young of Iisalmi –research by Participate drama methods		
Instructor Kirsi Koskelo	Pages 40 + 5 appendixes	
Supervisor Seija Makkonen, Pirjo Kinnunen, Eevaliisa Saastamoinen		
<p>This thesis studies how drama works as a method for research. This thesis presents a research "The Young in Iisalmi", which was made by using participating drama methods. The schools of Kauppi-Heikki and Juhani Aho in Iisalmi has commissioned this thesis. The starting points for this research are the author's interests in using drama methods in research, and her interest in her hometown, Iisalmi.</p> <p>For this thesis the author made a research called "The Young in Iisalmi", which deals with the young people (from ages 14 to 15) and their life in Iisalmi and their opinions about Iisalmi. People who participated in this research had drama as an optional course at school. Three groups were involved in this research, each of them had three drama sessions, each of which lasted for 1,5 hours.</p> <p>The observations were made with a camera, written notes, and a learning diary. During the drama session, the young people made some materials for this research by drawing and writing.</p> <p>Conclusions from this research are that drama is a great tool for research, although it takes a lot of time to get the best use out of it. It requires a lot of planning but the information that can be found is very valuable. The Young in Iisalmi research did not reach every goal it had during this thesis project but it surely made a great basis for the future work</p>		
Key words drama methods, participating drama, participatory action research		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 DRAAMA TUTKIMUSMENETELMÄNÄ	2
2.1 Nuorten Iisalmi tutkimuksen lähtökohdat ja tavoitteet	3
2.2 Osallistava draama ja toimintatutkimus	4
2.2.1 Draama toimintatutkimuksen menetelmänä	6
3 DRAAMATYÖPAJAT	8
3.1 Esittely ja draamasopimus	8
3.2 Lämmittely, turvallisuus, spontaanisuus	8
3.3 Toiminta	10
3.4 Toiminnan purku	11
3.5 Ohjaajan rooli työpajoissa	11
NUORTEN IISALMI- TYÖPAJAT	14
4.1 Työpaja 1: Nuorten Iisalmi	14
4.1.1 Eläytymismenetelmä	14
4.1.2 Mieli-piderinki	15
4.2.3 Olen puu	15
4.1.4 Kaupunkikierros	16
4.1.5 Draaman toimivuus työpajassa	16
4.2 Työpaja 2: Iisalmelainen Nuori	16
4.2.1 Tyypillinen päivä	16
4.2.2 Jana	17
4.2.3 Iisalmen jengit	17
4.2.4 Draaman toimivuus työpajassa	17
4.3 Työpaja 3: Unelmien Iisalmi	18
4.1 Prosessidraama Kaupungin rauniot	18
4.2 Draaman toimivuus työpajassa	20
5. NUORTEN IISALMI-TUTKIMUSTULOKSET	21
5.1 Positiiviset näkymät: ”Iisalmi on Kingi, siitä emme tingi!”	21
5.2 Kriittiset näkymät: ”Pikkuhiljaa alkaa kuoleen tää paikka”	25
5.3 Unelmien Iisalmi: ”Iisalmi-moniaktiivinen kaupunki”	28
5.4 Työpajoista nousevat arvot	30
5.5 Nuorten Iisalmi-tutkimuksen arviointi	32
7. JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	36
LÄHTEET	
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni käsittelen draaman käyttöä tutkivana ja vaikuttavana välineenä. Esittelen osallistavaa sekä tutkivaa draamaa, ja näiden menetelmiä tutkimuksessani. Kokeilin menetelmien toimivuutta Nuoren Iisalmi-tutkimuksessa, joka keskittyy tutkimaan iisalmelaisten 14-15 vuotiaiden nuorten elämää Iisalmessa ja heidän asenteitaan asuinkaupunkiaan kohtaan.

Ensin esittelen perustietoa osallistavasta teatterista ja toimintatutkimuksesta, jonka jälkeen kerron tarkemmin, miten draama palvelee tutkimuksen tekoa. Sen etuja ovat esimerkiksi leikillisuus, sosiokulttuurinen innostaminen, luovuus ja dialoginen kohtaaminen. Draaman teorioiden pohdinnassa olen käyttänyt tukenani esimerkiksi teatteritaiteen tohtori Soile Rusasen artikkeleita, sekä kasvatustieteen tohtori Hannu Heikkisen teoksia draamakasvatuksen teorioista.

Opinnäytetyön loppupuolella esittelen Nuorten Iisalmi tutkimuksen. Suoritin tutkimuksen draamallisten työpajojen keinoin. Kohderyhmänä toimi kolme yläkoulun ilmaisutaidon valinnaisaineluokkaa, jolle kullekin järjestin kolme kahden oppitunnin mittaista työpajaa. Työpajoissa käytettiin materiaalina mm. Iisalmen Sanomien lehtileikkeitä, valokuvia Iisalmesta, haastatteluja ja nuorten omia mielipiteitä. Työpajojen aiheita olivat nuorten Iisalmi, iisalmelaiset nuoret ja unelmien Iisalmi. Havainnointimenetelminä käytin videokuvausta, muistiinpanoja ja oppimispäiväkirjaa. Työpajojen aikana oppilaat tuottivat itsekin materiaalia, piirustuksia ja kirjoituksia, joita olen käyttänyt aineistona.

Esitellessäni Nuorten Iisalmi-tutkimusta kerron työpajojen suunnittelusta, niiden rakenteesta ja teemoista. Selostan myös käytettyjä harjoitteita ja näiden toimivuutta, jonka jälkeen paljastan tutkimuksen tulokset. Lopuksi pohdin draamamenetelmien käyttöä tutkimuksessa niiden oivallusten valossa, joita Nuorten Iisalmi minulle antoi. Liitteistä löytyvät työpajojen rungot, sekä entisten nuorten haastattelut. Alun perin pyrin vertailemaan entisten nuorten ja nykyisten nuorten mielipiteitä keskenään, mutta opinnäytetyön painopisteen muuttuessa entisten nuorten mielipiteet eivät olleet enää niin merkittäviä työni kannalta. Ne ovat kuitenkin olleet taustavaikuttajina työssäni.

2 DRAAMA TUTKIMUSMENETELMÄNÄ

Opiskellessani toista vuotta Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulussa opintoihimme kuului Viritä! -hanke. Hanke oli yhteisöteatterihanke Perhonjokilaaksossa, ja pyrki aktivoimaan alueen kulttuuritoimintaa. Kartoitimme alueen tarpeita yhteisöteatterin menetelmin, eli tutkimme tilannetta draamallisilla keinoin. Tämä toiminta oli todella mielenkiintoista ja merkittävää minulle, juuri sellaista toimintaa, mitä haluaisin tulevaisuudessakin tehdä. Mieleen on jäänyt myös erään yläkoulun rehtorin lausahdus, jossa hän kertoi, ettei koko pitkän uransa aikana ole saanut nuorista niin paljon informaatiota ja keskustelua irti, kuin me saimme oppitunnin aikana. Se tuntui silloin todella tärkeältä, sillä koen nuoret sellaisena ryhmänä, ettei heihin välttämättä ole niin helppoa saada kontaktia. Innostuin todella draaman käytöstä tutkimisen ja keskustelun välineenä.

Draaman vuorovaikutteisten menetelmien ja tekemisen kautta käsiteltävä asia tulee konkreettisemmaksi kuin pelkän keskustelun avulla. Menetelmänä draamaa ei voida sijoittaa muiden tutkimusmenetelmien joukkoon, mutta se tuottaa tietoa laadullista tutkimusta varten. Tutkimusmenetelmänä draama palvelee tutkimuksen lisäksi myös yksilöä ja yhteisöä. Tutkimukseen osallistuvat henkilöt saavat kokemuksia, aktiviteetteja ja uusia näkökulmia, sekä mahdollisesti myös apuja yhteisöllisten ja yksityisten hankaluuksien käsittelyyn. Yhteisöllisyyttä tukee esimerkiksi yhdessä toimiminen ja asioiden jakaminen. (Mehto 2008, 6, 16, 24).

Ohjaaja Pieta Koskenniemi viittaa teoksessaan (Koskenniemi 2007) erikoislääkäri Pirjo Lidforsiin. Lindfors nimeää yhteisöllisyyden puutteen yhteiskuntamme suurimmaksi sairastuttajaksi. Hänen mukaansa yksilöllisyyden yltiömäinen korostaminen rapauttaa yhteiskuntaamme, aiheuttaen yksinäisyyttä, masentuneisuutta, riippuvaisuuksia ja syrjäytyneisyyttä (Koskenniemi 2007, 29). Yhteisöllisyyden tarpeesta kertovat myös nuoret. Vuoden 2009 Nuorisobarometriin vastanneet nimesivät taiteen ja kulttuurin parissa toimimisen tärkeimmäksi anniksi ilno, elämykset ja oppimisen. Myös yhteisölliset syyt, kuten yhdessä toimiminen, nousivat esiin (Kotilainen, Siivonen & Suoninen 2010, 13).

Paitsi että draama tutkimusmenetelmänä palvelee useita eri asioita, sen keinoin saatu tieto on vapautuneempaa ja henkilökohtaisempaa. Draama menee nopeasti asioiden ytimeen

sekä antaa tutkijalle paremman käsityksen kohderyhmästä. (Mehto, 2008, 43). Yhteisöteatterissa ohjaajan, eli tässä tapauksessa ohjaaja-tutkijan tulee sitoutua työskentelyyn yhteisön kanssa, eli osallistua yhteisön omaan kulttuuriin (Ventola 2005, 51).

2.1 Nuorten Iisalmi -tutkimuksen lähtökohdat ja tavoitteet

Testasin draamamenetelmien käyttöä Nuorten Iisalmi tutkimuksessa, jossa käsittelem iisalmelaisten 14-15 vuotiaiden nuorten elämää Iisalmessa ja heidän asenteitaan asuinkaupunkiaan kohtaan. Tavoitteenani oli tehdä selvitys tämänhetkisestä tilanteesta ja kehittää ideoita jatkotoimenpiteisiin.

Iisalmi on kotikaupunkini. Olen syntynyt ja elänyt nuoruuteni siellä 90-luvun lopulla, joten minulla on henkilökohtainen suhde kaupunkiin. Kotiseuturakkaus ja halu vaikuttaa alueen hyvinvointiin ovat merkittäviä syitä aihevalintaani. Iisalmessa kehitellään parhaillaan kaupungin strategiaa 2020. Siinä määritellään toiminta-ajatukseksi asukkaiden hyvinvoinnin ja omatoimisuuden edistäminen, sekä seudun monipuolinen kehittäminen (Iisalmen Kaupunki 2010). Asukkaiden mielipiteitä on kerätty ainakin Iisalmen Sanomien ja Internetin kautta. Olettamukseni on, että tutkimukselle on myös paikallinen tarve. Opinnäytetyölläni pyrin tukemaan uuden kaupungin strategian suunnittelua ja tuomaan nuorten mielipiteitä esille.

Nuorten Iisalmi-tutkimuksessa pyrin siihen, että nuoret keskustelevat Iisalmesta ja katsovat asioita useista eri näkökulmista, tullen näin tietoisiksi tilanteestaan. Tavoitteenani on kannustaa nuoria pohtimaan voisivatko asiat olla jotenkin toisin ja rohkaista heitä löytämään keinoja toisenlaiseen todellisuuteen pääsemiseksi.

Tavoitteenani on myös sosiokulttuurinen innostaminen. Sosiokulttuurisessa innostamisessa ihminen nähdään luovana, itseään toteuttavana ja kulttuuriaan uudistavana. Siinä pyritään kuulemiseen ja kuulluksi tulemiseen yhteisöissä ja yhteisöryhmien välillä, kuten esimerkiksi päätöksentekotilanteissa. (Ventola 2005, 35.) Innostaminen tähtää ihmisten tietoisuuden lisäämiseen, ja siihen että ihmiset toimisivat vuorovaikutuksessa yhteisen, yhteiskuntaa muuttavan, päämäärän eteen (Kurki 2000, 19-20, 88-89).

Taide- ja kulttuuritoiminnalla voidaan vaikuttaa sosiokulttuuriseen innostamiseen. Voimakkaat taide-elämykset voivat pysähdyttää kokijan pohtimaan asenteitaan ja arvojaan. Oma taiteellinen työskentely voi toimia eheyttäjänä ja luoda uskoa omiin mahdollisuuksiin. (Ventola 2005, 36.)

Kohderymänäni toimi kolme yläkoulun luokkaa, jolle kullekin järjestin kolme kahden oppitunnin mittaista (2x45min) työpajaa. Oppilaat olivat 8. ja 9. luokkalaisia. Työpajat tapahtuivat ilmaisutaidon valinnaisainetunneilla. Työpajoissa käytin materiaalina mm. Iisalmen Sanomien lehtileikkeitä, valokuvia Iisalmesta, haastatteluja ja nuorten omia mielipiteitä. Työpajojen aiheita olivat Nuorten Iisalmi, Iisalmelaiset nuoret ja Unelmien Iisalmi. Havainnointimenetelminä käytin videokuvausta, muistiinpanoja ja oppimispäiväkirjaa. Työpajojen aikana oppilaat tuottivat itsekin materiaalia, piirustuksia ja kirjoituksia, joita on käytetty aineistona tässä tutkimuksessa. Työpajojen rungot löytyvät liitteistä (LIITE1-3).

2.2 Osallistava draama ja toimintatutkimus

Opinnäytetyöni käsittelee osallistavan draaman keinoin tehtyä tutkimusta. Teatteri voidaan jakaa kahteen osaan, esittävään teatteriin ja osallistavaan draamaan. Esittävässä teatterissa yleisö ei osallistu aktiivisesti näyttämön tapahtumiin, mutta osallistavassa draamassa kaikki osallistuvat toimintaan. (Koskenniemi 2007, 11.) Käytännössä osallistava draama tarkoittaa sitä, että draamaa tehdään osallistujien kanssa yhdessä. Draamaa ei tehdä katsojia, vaan osallistujia varten. (Rusanen 2005, 24.)

Osallistavalla teatterilla voidaan pyrkiä tekemään tutkimusta, kuten tässä opinnäytetyössä pyrin tekemään. Kuitenkin pääasiallisesti osallistavan teatterin tavoitteet ovat kasvatuksellisia, yhteisöllisiä ja terapeuttisia. Osallistavan teatterin kasvatukselliseen puoleen panostavat osallistavan teatterin lajit prosessidraama ja TIE (theatre in education). Yhteisö- ja yhteiskuntavaikutteista draamaa edustavat foorumi-, näkymätön- ja image-teatteri. Psykodraama ja tarinateatteri ovat osallistavan teatterin terapeuttisia muotoja. Kuitenkaan rajat eivät ole kovin tarkkoja, ja kussakin lajissa voidaan käyttää toisen lajin elementtejä. (Rusanen 2005, 24-28)

Nuorten Iisalmi-tutkimuksen työpajoissa yhdistän osallistavan teatterin kasvatuksellisia ja yhteisöllisiä lajeja. Kasvatukselliset lajit pohjautuvat 1900-luvun alkuun, jolloin draamakasvatus sai alkunsa. Draamakasvatuksen mahdollisuudet pohjautuvat *esteettiselle kahden-*

tumiselle, jolla tarkoitetaan roolityöskentelyn osaa, jolloin todellinen minä ja roolimina kohtaavat. (Rusanen 2005, 25.) Eli vaikka draamassa työskennellessä osallistujan oma miinus saattaisi hetkeksi unohtua, se ei kuitenkaan katoa, vaan vaikuttaa taustalla siihen, mitä osallistuja tuo draamaan. Esteettinen kahdentuminen on tietoisuutta siitä, ettei osallistuja ole roolissa itsenään, ja että fiktion todellisuus on eri, kuin reaalityodellisuuden, ja että fiktiivisen todellisuuden ja reaalityodellisuuden ajat eivät ole samat. Esteettisen kahdentumisen kautta pääsemme *mahdollisuuksien tilaan*. (Heikkinen 2005, 102-105.)

Mahdollisuuksien tila on D.W Winnicotin teoria siitä, kuinka lapsi käsittelee ajatuksiaan leikin maailmassa. Draama on mahdollisuuksien tila, jossa kukin osallistuja on omien kokemustensa kanssa. Se antaa mahdollisuuden tulla tietoiseksi omista ajatuksistaan, mutta myös tilaisuuden jakaa niitä muiden kanssa. Mahdollisuuksien tila perustuu ihmisen luontaiselle tavalle kehittää rinnakkaistodellisuuksia ja leikkiä. Leikin avulla voidaan käsitellä asioita omasta itsestä ja ympyröivästä maailmasta. Nuorten Iisalmi-työpajoissa leikittiin ja käsiteltiin valittua teemaa, keskusteltiin leikin kautta. (Heikkinen, 2007.)

Vakavan leikillisyyden avulla pystymme käsittelemään draamassa sellaisia aiheita, jotka pelkästään tosielämän todellisuudessa keskustelemalla tuntuisivat mahdottomilta. Draamassa käytetään rooleja ja fiktioita, jotka antavat suojan käsitellä aiheita vapaammin, ilman arkielämän valtaa ja normeja. (Heikkinen 2007, 80.) Paitsi että normeista päästiin irti roolien avulla, pyrin rikkomaan luokan sisäistä järjestystä vaihtelemalla ryhmiin jakautumismetodeja: välillä oppilaat saivat valita ryhmänsä itse, välillä minä jaoin ryhmät ja välillä ryhmiin jakautuminen tapahtui erilaisten harjoitusten myötä.

Koska Nuorten Iisalmi-tutkimuksessa tavoitteenani oli myös yhteiskuntaan vaikuttaminen, käytin siinä yhteisöteatterin menetelmiä. Brasilialainen teatterintekijä Augusto Boal on yksi keskeisistä hahmoista, kun puhutaan yhteisöteatterin kehittämisestä. Hän työskenteli ryhmänsä kanssa Brasiliassa, jossa he pyrkivät innostamaan köyhää ja sorrettua väestöä vaatimaan oikeuksiaan. Yleisöltä alettiin kysyä, mitä päähenkilön pitäisi tehdä, jotta hän pystyisi ratkaisemaan yhteisössään ja yhteiskunnassa ilmeneviä ongelmia. (Rusanen 2005, 27.) Tämänkaltaista kysymyksenasettelua käytin myös työpajoissani.

2.2.1 Draama toimintatutkimuksen menetelmänä

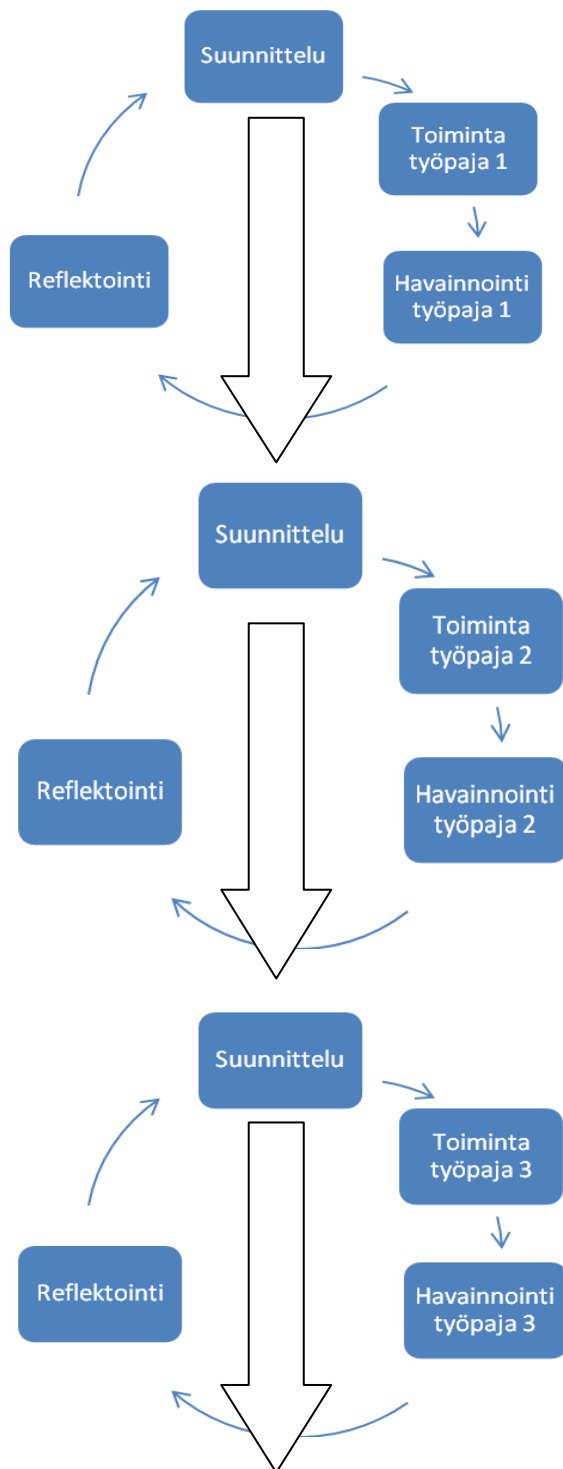
Draama tutkimusmenetelmänä soveltuu hyvin piirteiltään toimintatutkimukseen, kuten oheisesta taulukosta ilmenee (TAULUKKO 1). Toimintatutkimus keskittyy tutkimaan yhteisöä yksilön sijaan. Se pyrkii ymmärtämään ilmiötä, löytämään vaihtoehtoja, ja perustuu tutkijan ja yhteisön yhteistyölle. (Tertsunen 1999.)

TAULUKKO 1. Yhtäläisyydet toimintatutkimuksen (Tertsunen 1999), osallistavan draaman (Mehto 2008, 24-25,43), ja Nuorten Iisalmi-tutkimuksen välillä.

1. TOIMINTATUTKIMUS	2. OSALLISTAVA DRAAMA	3. NUORTEN IISALMI TUTKIMUS
- keskittyy yhteisöön	- tapahtuu yhteisön keskellä	- tutkii yhteisöä Iisalmelaiset nuoret
- menetelmät toiminnallisia	- valittua teemaa tutkitaan draamallisessa fiktiossa	- tutkimus suoritetaan draamatyöpajoilla
- tutkijan ja tutkittavan yhteistyö tärkeää	- Tutkiva draama antaa tutkijalle paremman käsityksen kohderyhmästä	- tavoitteena saada hyvä yhteys nuoriin, sekä tutustua heidän maailmaansa
- toimintatutkimus tähtää muutokseen. Se ei tutki ainoastaan sitä, miten asiat ovat, vaan miten niiden tulisi olla.	- draama pyrkii paitsi keräämään, myös ymmärtämään tietoa	- tavoitteena selvittää, millaista nuorten elämä Iisalmessa on, miten he kokevat Iisalmen, ja miten
- toimintatutkimuksen tarkoituksena on kehittää uusia lähestymistapoja ja vaihtoehtoja toiminnalle	- osallistavassa draamassa asiat tarkastellaan useista näkökulmista.	- tavoitteena selvittää, millaista nuorten elämä Iisalmessa on, miten he kokevat Iisalmen, ja miten Iisalmea voitaisiin kehittää nuorisolle mieleisemmäksi paikaksi.

Nuorten Iisalmi-tutkimuksen ja toimintatutkimuksen piirteet menevät yksiin paitsi tavoitteiltaan, myös tavoiltaan. Yhteneväisyyksiä löytyy myös niiden toiminnasta. Toimintatutkimus etenee syklisesti, eli kierroksina. Ensin tilanne kartoitetaan, sen mukaan tehdään toimintasuunnitelma, jonka mukaan toimitaan. Tämän jälkeen havainnoidaan ja reflektoi-

daan, ja tehdään uusi toimintasuunnitelma (KUVIO 1). Tämä syklisyys toteutui Nuorten Iisalmi-tutkimuksessa siten, että suunnittelin kunkin työpajan edellisen työpajan avulla selvinneiden tietojen perusteella. (Tertsunen 1999.)

KUVIO 1 Kuvion havainnollistaa toimintatutkimuksen kulun, sekä kuinka kulku toteutui Nuorten Iisalmi-tutkimuksessa (mukaiillen Tertsunen 1999)

3 DRAAMATYÖPAJAT

Tässä osiossa käsittelen draamatyöpajojen rakennetta ja sitä millä keinoin ne tukevat tutkimusta. Työpajojen rakenne oli aina sama: esittely sekä draamasopimus, lämmittely, toiminta ja purku. Purku tapahtui jokaisen harjoitteen välissä suullisesti, sekä työpajan päätteeksi kirjallisesti.

3.1 Esittely ja draamasopimus

Työpajakokonaisuus alkoi tutkimuksen ja tutkijan esittelyllä. Koska tutkimuksessa on useita eri teemoja, esittelin kunkin teeman aina ennen kyseistä työpajaa. Tämän jälkeen teimme ryhmän kanssa draamasopimuksen, eli sopimuksen jossa sovimme draamassa toimimisesta ja sen säännöistä. Sovimme suullisesti, että pyrimme työskentelemään rennosti ja rehellisesti, ja että voin käyttää työskentelystä nousutta materiaalia opinnäytetyössä vapaasti. Olin pyytänyt luvat video- ja valokuvaukseen kirjallisesti ennen työpajojen alkamista. Ensimmäiset työpajat kuvasin niissä ryhmissä, missä tämä oli sallittua. Muutoin jätin kuvaamisen pois, sillä se tuntui häiritsevän tilannetta. Myös nuoret ilmaisivat haluttomuutensa kuvaamiseen.

Draamasopimuksen tarkoitus on sitouttaa osallistujat draamaan. Sitouttaminen on tärkeää draaman sekä sosiokulttuurisen innostamisen onnistumisen kannalta. On tärkeää, että ihmiset saadaan osallistumaan ja eläytymään oikeasti, jotta ihmiset pystyvät tulkitsemaan tilannetta toisella tavalla, kuin ennen. (Kurki 2000, 91.) Draamasopimus on tärkeää osallistumisen ja eläytymisen synnyttämiseksi. Sopimus tekee ryhmästä draamatyöskentelyn omistajia. Omistajuus syntyy, kun osallistujat uskovat heidän näkemyksiinsä ja kykyihinsä tehdä päätöksiä ja vaikuttaa draamatyöskentelyn päämääriin Ilman sopimusta oppimisen ulottuvuudet kapenevat. (Owens & Barber 2002, 10-11.)

3.2 Lämmittelyt, turvallisuus ja spontaanisuus

Esittelyn ja draamasopimuksen jälkeen työpajat jatkuivat lämmittelyllä. Lämmittelyllä tarkoitan harjoituksia, jotka lämmittävät osallistujia fyysisesti, mutta myös osallistumisen

ja ajattelemisen tasolla. Tämän tarkoituksena on rikkoa jätää ihmisten välillä, jotta työskentely sujuisi mahdollisimman välittömästi ja turvallisesti.

Keskeinen seikka turvallisuuden syntymiselle on hyväksytyksi tuleminen ryhmän jäsenenä. Siksi lämmittely- ja kontaktileikkejä tulee leikkiä tai pelata niin kauan, että kaikki kokevat ryhmässä olonsa turvalliseksi ja uskaltavat “osallistua” kokijoina ryhmäprosesseihin (Rainio 2009, 13).

Lämmittelyillä voidaan tukea siis ryhmän sisäistä turvallisuutta, ja näin ollen niillä tuetaan myös luovuutta ja spontaanisuutta, joita draamatyöpajoissa tarvitaan, jotta asioita voidaan tarkastella useista näkökulmista ja uusin silmin. Teoksessa Innovaatiopolitiikkaa järjestelmien välimaastossa (Harmaakorpi & Melkas, 2008) pohditaan luovuuden vaikutusta uusien ideoiden syntyyn: Uusia keksintöjä ei synny ilman luovia ideoita. Luovuutta saattavat estää esimerkiksi pelot ja ympäristöstä tulevat paineet. (Harmaakorpi & Melkas, 2008, 68-69, 75.)

Luovuuteen liittyy myös spontaanisuus. Liiallinen suunnitelmallisuus ei jätä tilaa yllättävyydelle, mutta spontaani reagoiminen mahdollistaa erilaisen ajatuksen juoksun. Spontaaniudessa ja luovuudessa ihminen tarvitsee samanlaisia ominaisuuksia, kuten avoimuus, estottomuus, herkkyys, vapaat assosiaatiot sekä rohkeus. Jotta spontaanisuus draamassa saadaan toimimaan, tarvitaan hyväksyvä ilmapiiri, joka sallii kaikenlaisien ajatusten syntymisen. Turvallista ilmapiiriä tukevat säännöt ja leikillisuus. (Marlo 1995, 227.)

Näin ollen voidaan katsoa, että draamasopimuksella ja sopivilla lämmittelyharjoitteilla on tärkeä merkitys myöhemmälle draamalle. Turvallisuuden tunnetta pyrin saavuttamaan sillä, että pidin jokaisella tapaamiskerralla yhden saman lämmittelyharjoitteen. Lämmittelyt alkoivat aina sillä, jotta saisimme tehdä jotain tuttua ja turvallista. Oppilaat kokivat tämän harjoituksen tärkeäksi, he näyttivät innostuksensa sitä kohtaan, ja myös mainitsivat tästä loppupalautteessa. Kyseessä oli yhteisötaiteilija Micke Renlundin suosittelema *Lingu lingu* -leikki. Renlund kertoi harjoitteen olevan hyvä murtamaan jätää ja luomaan turvallista, leikillistä ilmapiiriä. *Lingu lingu* on afrikkalainen rytmiin ja loruun perustuva leikki, jossa koko ryhmä työskentelee yhteisen päämäärän eteen. (Rissanen 2009, oppimispäiväkirja.)

3.3 Toiminta

Tässä osuudessa erittelen työpajojen toimintaa. Kullakin työpajalla oli oma teemas- sa: Nuorten Iisalmi, iisalmelainen Nuori ja unelmien Iisalmi. Toiminta osuudessa hyödynsin draaman keinoja eniten, erityisesti leikin mahdollisuuksia. Käsittelimme valittua teemaa leikin kautta. Leikki on luontainen tapa käsitellä asioita itsestämme ja ympäröivästä maailmastamme (Heikkinen 2005, 23). Leikkiminen onkin yksi draa- makasvatuksen lähtökohdista. Asiat, jotka tapahtuvat draamatoiminnan aikana ovat leikkiä. Osallistuja roolihahmossaan voi toiminnan aikana vaikka suuttua, mutta osal- listuja ei omana itsenään suutu. (Heikkinen 2007). Vaikka leikillisyyden on osa draa- maa ja työpajoja, on niiden tarkoitus totta ja vakavaa. Siksi leikillisyyteen kuuluukin panos, joka voi olla aineellinen, ideaalinen tai symbolinen. Tämä antaa leikille syyn, vaikei suinkaan ole tärkeintä leikissä. (Heikkinen 2005, 35). Työpajoissa ilmeni, että mitä tarkemmin määritelty panos on, sitä motivoituneempia nuoret olivat leikki- mään, eli osallistumaan yhteiseen työskentelyyn. Panoksella tarkoitetaan leikin tavoit- tetta, esimerkkinä yleisesti tunnettu hippa-leikki, jossa osallistujien tavoitteena on päästä pakoon hippaa ja hipan tarkoituksena ottaa kiinni osallistujia.

Leikillisyyden lisäksi pyrin hyödyntämään työskentelyssä myös rooleja. Roolit ovat merkityksellisiä draaman onnistumisen kannalta. Niiden avulla omaksutaan asenteita ja suhtautumistapoja. Työpajoissa roolityöskentelyn tarkoituksena ei ole luoda mah- dollisimman hienosti näyteltyä hahmoa, vaan tutkia teemaa hahmon näkökulmasta. Roolin tulee olla selkeä ja oppilaille tulee antaa aikaa omaksua se. (Owens & Barber 2002, 16-17.) Roolien kautta jokaisella osallistujalla on osuus draamassa, ja osallis- tuminen mahdollistuu. Roolit antavat varmasti myös tietynlaista turvaa käsitellä asi- oita, kun niitä ei tarvitse käsitellä omana itsenään.

Työpajat sisälsivät monenlaisia menetelmiä: piirtämistä, kirjoittamista, draamahar- joitteita, draamallisten kohtausten tekemistä ja viimeisellä kerralla prosessidraaman. Prosessidraamassa on kyse ohjaajan ennalta suunnittelemaasta draamakokonaisuudes- ta, jossa osallistujat käyvät kokonaisuuden läpi roolihahmoissaan improvisoiden. Pääpaino on roolihenkilön suhtautumistavalla, eikä niinkään roolihahmolla. Koko- naisuudessa reagoidaan eri näkökulmista syntyviin draamallisiin aiheisiin ja tilantei- siin. (Bowell & Heap 2005, 16.)

3.4 Toiminnan purku

Purimme jokaisen harjoituksen, eli keskustelimme siitä koko ryhmän kanssa. Toisinaan oppilaat työstivät aiheita pienryhmissä, ennen isompaa ryhmäkeskustelua. Tällä tavoittelin turvallisuuden tunnetta. Jokaisen työpajan jälkeen oppilaille oli yksilötehtävänä kirjoitettavana palautelomake. Lomakkeen kysymykset liittyivät työpajojen viihtyvyyteen sekä käsiteltyyn teemaan. Tällä pyrin siihen, että nuoret käsittelisivät tietoa vielä omassa mielessään. Kirjallinen palaute antaa myös henkilöille mahdollisuuden kertoa mielipiteensä, jos se ei ole draaman aikana jostain syystä onnistunut.

Draamapedagogi Hannu Heikkisen mukaan purku ja analysointi ovat välttämätöntä draamassa: jotta kokemus muuttuisi tiedoksi, se on analysoitava. Yhdessä keskustelemalla saa myös vaihdettua näkökulmia ja täten laajennettua oma ajatusmaailmaansa. Usein draamakokemus on voimakas, eikä sitä välttämättä kyetä pukemaan sanoiksi -tämänkin vuoksi kokemuksista keskustelu on tärkeää. (Heikkinen 2007, 140-41.)

3.5 Ohjaajan rooli työpajoissa

Ohjaajan rooli on merkityksellinen työpajoissa. Merkityksellisen siitä tekee jo se, että nuoret kokivat palautteiden mukaan minut ohjaajana todella tärkeäksi ja toivoivat näkevänsä minut uudestaan. Myös Myrsky-hankkeeseen osallistuneet nuoret kokivat ohjaajan tärkeäksi hahmoksi elämässään (Kotilainen ym. 2010, 30).

Koen, ettei ohjaajan rooli kuitenkaan välttämättä ole automaattisesti nuorille merkittävä, vaan sen syntymiseen tarvitaan ammattitaitoa ja työtä. Kuvataiteilija-tutkija Lea Kantonen on pohtinut sekä toimintatutkijan, että yhteisötaiteilijan roolia nuorten työpajatyöskentelyssä:

“Toimintatutkijan välineenä on hänen oma persoonansa. Omat taidot ja ominaisuudet korostuvat, samoin kuin huoli riittämättömyydestä. Kuula puhuu epävarmuuden vyöhykkeestä kuvatessaan tutkimusprosessin ennakoimattomuutta ja tutkijan nuorallatanssin kaltaista tasapainottelua monien vaatimusten välillä. Vastaavan kaltainen moninaisten ja osin ristiriitaisten roolien ja vaatimusten välillä tasapainottelu leimaa myös yhteisötaiteilijan työtä. Yhteisötaiteilijalta vaaditaan muun muassa oikeita intentioita, tiedostamista, asiantunte-

musta taiteen, kasvatuksen ja yhteisön näkökulmasta, kokemusta, ammattitaitoa, erityistä osaamista, erilaisuuden hyväksymistä ja kykyä kommunikoida.” (Kantonen 2005, 47)

Ohjaajan persoonan on kyettävä siis moneen. Jos lähdetään liikenteeseen turvallisuuden synnyttämisestä, minkä koen draaman toimimisen elinehdoksi, on ohjaajan merkitys suuri. Ohjaaja luo ilmapiiriä, joten hänen pitää pyrkiä olemaan rehellinen, rohkea ja avoin, sekä kyetä itse spontaanisuuteen. On tärkeää huolehtia siitä, että oppilaiden on hyvä työskennellä (Rusanen 1995, 23). Minulle haastavinta tämänkaltaisessa työskentelyssä, on juurikin oppilaiden kohtaaminen – olen kovin ujo persoona ja hermoilen aina ennen ohjaustilanteita. Tilannetta helpotti se, että olin tehnyt hyvän pohjatyön näitä työpajoja varten, eli minulla oli ikään kuin tausta turvattuna. Sen vuoksi minun olikin helppo hypätä rohkeasti vetäjän rooliin – tiesin että suunnitelmani auttavat minua läpi työpajan.

Mielestäni hyvin suunnitellut työpajat antavat varaa myös toimia spontaanisti. Kun kaikkien harjoitusten merkitykset ja tavoitteet ovat selkeät, on niitä helpompi muokata tilanteeseen sopivaksi. Jos työpajoja ei ole suunniteltu hyvin, on mahdollista, että yllättävät tilanteet sotkevat koko työpajan.

Ohjaajan on energian luomisen lisäksi osattava kuunnella ja viedä keskustelua syvemmälle tasolle. Ohjaajan ei tule tehdä päätöksiä siitä, mikä on oikeaa ja mikä väärää, vaan asettaa oikeanlaisia kysymyksiä, jotta ryhmä pääsee etenemään prosessissaan. Ryhmänohjaajan tulee ylläpitää prosessia. (Rainio 2009, 13-14.) Prosessin ylläpitämisen kannalta on mielestäni tärkeää tuntea kohderyhmä, jotta tietää millä tavalla heihin saa yhteyden. Nuorten kanssa työskennellessä on kokemukseni mukaan tärkeää olla sinnikäs, sillä usein nuoret saattavat olla vastahakoisia. Erään opettajan mukaan yhdellä ryhmistä oli ollut ennakkoluuloja minua ja työskentelyäni kohtaan, mutta ne olivat unohtuneet heti ensimmäisen työpajan jälkeen. Työpajoissa pyrin kuuntelemaan ja kunnioittamaan nuoria, vaikka he olisivatkin olleet passiivisia ja epäkiinnostuneita. Uskon, että nuorella saattaa olla siihen tarve, ja niin kauan kuin se ei häiritse muun ryhmän työskentelyä, se on mielestäni hyväksyttävää. Jos käyttäytymisestä seuraa ongelmia, tulee ohjaajan miettiä työtapojaan ja ryhmän tarpeita. Usein ohjaaja joutuu ”säilömään ja kantamaan repussa” ryhmädynamiikkaan ja osallistujien kasvuun liittyviä vaikeita ja ahdistavia asioita (Rainio 2009, 14).

Vaikka opinnäytetyössäni pyrin tekemään tutkimusta, koen, että ryhmän tarpeet on otettava ensisijaisesti huomioon. Tarkoitin, että tutkimuksellisista tavoitteistani huolimatta, pyrin etenemään työpajoissa ryhmän ehdoilla, niiden rajojen mukaan missä ryhmä kykenee etenemään.

Mielestäni se on kunnioittavaa kohtaamista ja toisen ihmisen kuuntelua, ettei pakoteta työskentelemään juuri saman kaavan mukaan. Toki ohjaajan rooliin kuuluu myös innostaminen ja rohkaisu omien rajojen rikkomiseen. Pyrin työpajoissani olemaan dialogissa itseni ja nuorten välillä, jotta saisin muodostettua mahdollisimman rehellisen kuvan nuorten mielipiteistä. Dialoginen oleminen tarkoittaa ihmisten välistä avointa yhteyttä, jossa jokainen on oma itsensä. Jotta dialogisuus toimisi ohjaustilanteessa, ohjaajan on annettava oppilaille mahdollisuus olla ja ilmaista. Dialoginen kanssakäyminen löytää uutta ja rakentaa luovaa toimintaa. (Ojanen, 2001) Pyrin tällaiseen ilmapiiriin kertomalla, etten ollut tullut opettamaan tai valistamaan heitä, vaan olin tullut kuulemaan heidän rehellisen mielipiteensä. Pyysin, etteivät he yrittäisi miellyttää minua, tai kaunistella asioita minulle.

Dialogisen ilmapiirin luomiseen voidaan vaikuttaa myös siten, että ohjaaja itse on roolissa, jolloin oppilaat ja opettaja ovat ikään kuin tasavertaisia kumppaneja. Tällaiselle pohjalle draamatyöskentely on hyvä rakentaa. Tällä pyritään rikkomaan sitä, että osallistujat, tässä kouluympäristössä oppilaat, eivät olisi ohjaajalle (joka on ikään kuin opettajana) alistetummassa asemassa. Auktoriteetin alaisena oppilaat saattavat mahdollisesti sanoa sen, mitä opettaja haluaa kuulla –sen sijaan että he välttämättä olisivat rehellisiä. Vaikka ohjaaja olisikin roolissa, se ei poista silti vastuuta, joka opettajalla on. (Bowell & Heap 2001, 47-48). Työpajojen aikana olin oikeassa roolissa kerran, prosessidraaman aikana.

Vaikka dialoginen suhde ja avoin keskustelu saataisiinkin aikaiseksi, on silti mahdollista että draaman keinoin saavutetut vastaukset ovat vääristyneitä. Kuitenkin, asiat tulevat selkeämmin näkyviksi, kun ne kärjistyvät. Ohjaajan, ja tässä tapauksessa myös tutkijan, tulee osata tulkita tuloksia oikein, huomata ns. ”vääristymät”.(Mehto 2008, 16.)

4. NUORTEN IISALMI-TYÖPAJAT

Tässä osiossa käsittelen tutkimusta, jonka avulla tarkastelin draamametodien toimivuutta tutkimusmenetelmänä. Ensin esittelen kunkin työpajan kulkua, selostan käyttämiäni harjoitteita ja perusteluja niiden käytölle, jotta selviää miten käytin draamaa tutkimuksessa. Työpajojen rungot ovat opinnäytetyössäni liitteenä (LIITE 1) Esittelyn jälkeen kerron lyhyesti, millaisia päätelmiä saavutin työpajojen avulla, sillä ne ovat olleet oleellisena osana seuraavien työpajojen suunnittelussa. Paneudun tarkemmin tutkimustuloksiin kappaleessa 5.

4.1 Työpaja 1: Nuorten Iisalmi

Ensimmäisen työpajani teema oli Nuorten Iisalmi. Tavoitteenani oli selvittää nuorten yleinen mielipide Iisalmesta. Työpajan alussa oli harjoitteita, joiden pyrkimyksenä oli tutustuttaa meitä toisiimme ja tukea turvallista ilmapiiriä. En esittelen kyseisiä harjoitteita työssäni sen tarkemmin, sillä koen, ettei niillä ole varsinaista tutkimuksellista merkitystä.

4.1.1 Eläytymismenetelmä

Työpaja alkoi tutkimuksella, jossa käytin eläytymismenetelmää (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006) aiheena Iisalmi vuonna 2015. Sijoitin eläytymismenetelmän työpajan alkuun siksi, että se virittäisi oppilaita tunnelmaan, eli herättäisi mielikuvia aihetta kohtaan, jolloin työpaja mahdollisesti tuottaisi enemmän materiaalia.

Eläytymismenetelmä on tapa kerätä aineistoa. Kohderyhmäläisille annetaan paperi, johon he kirjoittavat mielikuvituksellisen kertomuksen. Kertomuksia varten on ennalta tehty vähintään kaksi kehyskertomusta, erilaisten näkökulmien vuoksi. Kehyskertomusten tulisi olla rooliin johdattelava, mutta tarpeeksi väljä, jotta kirjoittajalla on vapaus kirjoittaa omalla tyyllillään. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Tutkimuksessa käytin kahta kehyskertomusta. Kehyskertomuksessa A, tarina oli seuraavanlainen: “Kuvitellaan, että eletään vuotta 2015. Olet asunut Iisalmessa tähän päivään asti, ja aiot asua jatkossakin. Eläydy tähän tilanteeseen, ja kerro millaista elämä Iisalmessa on.” Kehyskertomus B:n tehtävänanto meni näin: “Kuvitellaan, että eletään vuotta 2015. Olet asunut Iisalmessa tähän päivään asti, mutta haluat muuttaa pois. Eläydy tähän tilanteeseen, ja kerro minkä takia et halua asua enää Iisalmessa.”

4.1.2 Mieliplerinki

Harjoituksen tarkoitus on lämmittää fyysisesti ja innostaa spontaanisuuteen, sekä aktivoida ajatuksia. Se myös mahdollistaa mielipiteiden jakamisen.

Harjoituksessa tuolit ovat ringissä, ja yksi osallistuja on ringin keskellä ilman tuolia. Hän sanoo väittämän, ja kaikki jotka ovat samaa mieltä väittämän kanssa, vaihtavat paikkaa. Väitteen sanoja pyrkii istumaan. Joku jää taas ilman paikkaa, sanoo väittämän, ja pyrkii etsimään itselleen paikan. Otin tämän harjoituksen kuullakseni nuorten mielipiteitä. Aluksi menimme yleisillä väitteillä, kunnes jonkun ajan päästä annoin lisäohjeen, joka ohjasi väitteet koskemaan Iisalmea. Nuoret olivat hyvin yksimielisiä väitteiden suhteen.

4.1.3 Olen puu

Seuraavaan väliin tuli harjoitus “Olen puu”, jonka tavoitteena on päästä spontaaniin toimintaan (**Leikkivä teatteri**). Harjoituksen tarkoituksena oli myös oppia tekemään fyysisiä kuvia, sillä sitä taitoa tarvittiin seuraavassa harjoituksessa. Harjoitus ei oikein lähtenyt toimimaan, nuoret kokivat sen liian vaikeaksi. Kenties se ei ollut sopiva harjoitus ensimmäiseen työpajaan, tai sitten se olisi kaivannut enemmän lämmittelyä pohjalle.

4.1.4 Kaupunkierros

Viimeinen harjoitus oli nimeltään Kaupunkierros. Tavoitteenani oli kerätä mielipiteitä Iisalmesta, hyödyntämällä roolien käyttöä. Kuvitteellinen kaupunkierros on moniosainen harjoite, joka tehdään ryhmissä. Jaoin ryhmät numerolla yhteen -harjoitteen avulla, eli nuo-

ret eivät valinneet ryhmäänsä itse. Ensimmäinen tehtävä ryhmässä oli keksiä Iisalmelle tunnuslause. Tärkeää oli, että tunnuslause kuvastaisi ryhmän mielipidettä Iisalmesta. Tämän jälkeen tehtävänä oli keksiä vähintään viisi paikkaa Iisalmesta, jotka he haluaisivat esitellä. Tässä oli tärkeää, että paikat tukevat tunnuslausetta. Sen jälkeen ryhmästä valittiin yksi matkaopas, ja muut ryhmäläiset esittivät paikat kuvina/liikkuvina kuvina. Matkaoppaiden tuli esitellä kaupunki valitun tyylin mukaan, esim. satutunnin pitäminen, ostotelevision juontaminen, jne. Tämä siksi, jotta hänkin saisi roolin itselleen. Katsoimme kierrokset ja keskustelimme niistä.

4.1.5 Draaman toimivuus työpajassa

Koin saavuttaneeni paljon informaatiota ensimmäisen työpajan aikana, ja draamatyöskentely tuntui toimivalta tutkimusmenetelmältä. Palautteiden perusteella nuoret kokivat työskentelytavat mielekkäiksi, ja odottivat seuraavaa työpajaa innolla. Sain selville, miten nuoret näkevät Iisalmen, ja saavutin paljon materiaalia jatkotutkimukseen. Työpajan aikana tuli ilmi paljon sellaisia asioita, jotka aiheuttivat tyytymättömyyttä. Siitä heräsi kysymys, mikä lisäisi tyytyväisyyttä, mitä iisalmelainen nuori tarvitsee? Millainen on iisalmelainen nuori?

4.2 Työpaja 2: Iisalmelainen nuori

Toisessa työpajassa tavoitteenani oli tutkia iisalmelaista nuorisoa, heidän vapaa-aikaansa, arvojaan ja tarpeitaan. Entisten nuorten haastatteluista (LIITE 4) nousivat esille myös erilaiset nuorisogenret, ja halusin tutkia ovatko genret vielä samat tämän päivän Iisalmessa. Käytin haastattelujen tuomaa materiaalia esimerkiksi janakysymysten (LIITE 3) suunnittelussa.

4.2.1 Tyypillinen päivä

Harjoituksen tarkoituksena on lämmittää fyysisesti, sekä aktivoida ajattelemaan työpajan varsinaista teemaa. Purimme tänäkin harjoituksen jälkeenpäin, joten sen tavoitteena oli myös antaa informaatiota tutkimukselle. Tyypillinen päivä on harjoitus, jossa oppilas mii-

misesti elää päivänsä aamusta iltaan, nopeutetulla tahdilla. Harjoituksen taustana käytin reipasta musiikkia. Tämän harjoitteen opin opiskellessani ensimmäistä vuotta Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulussa.

4.2.2 Jana

Seuraavana oli vuorossa harjoite nimeltä jana. Jana on harjoitus, jossa tutkitaan väitteiden avulla ryhmäläisten asenteita, sekä keskustellaan väitetyistä asioista. Suunnittelin väitteet Iisalmea ja Iisalmelaista nuorisoa koskevaksi. Muutamana väitteenä oli sitaatti entisten nuorten haastatteluista, jolla pyrin vertailemaan mielipiteitä. Jana harjoitus oli informatiivisesti parasta antia toisessa työpajassa, saimme aikaan monipuolista keskustelua esimerkiksi nuorisotyöstä ja nuorisotalon toiminnasta. Nuoret ilmaisivat toiveensa nuorisokahvilasta. Ilmeni myös, ettei yksikään nuorista tiennyt Iisalmessa olevan nuorisoneuvostoa. Vapaa-aikaa oli osalla liikaa, osalla liian vähän. He viettävät aikansa kaupungilla, harrastuksissa, kavereiden kanssa tai tietokoneella.

4.2.3 Iisalmen Jengit

Janan jälkeen keskustelimme nuorisoryhmistä. Nuoret eivät lähteneet kovin aktiivisesti keskusteluun mukaan. Puhuimme siitä, että erilaisia ryhmittymiä on. Suurta keskustelua ei kuitenkaan syntynyt. Tämän jälkeen oppilaat tekivät pienryhmissä näytelmät, jokainen ryhmä sai itse valita oman iisalmelaisen nuorisoryhmän, ja suunnitella tälle identiteetin. Näille henkilöille tuli sitten suunnitella heidän tyypillinen päivänsä, draamallinen kohtaus. Katsoimme kohtaukset ja keskustelimme niistä. Keräsin identiteettipaperit talteen. Nuoret olivat todella innoissaan siitä, että saivat näytellä toisia nuoria.

4.2.4 Draaman toimivuus työpajassa.

Toisen työpajan harjoitteet tuottivat myös hyvin informaatiota, mutta toisaalta kaikki informaatio ei ollut sellaista, mikä helpottaisi Nuorten Iisalmi-tutkimuskysymykseen vastaamista. Esimerkiksi jengeihin liittyvä harjoite toi paljon informaatiota nuorten elämästä, mutta kyseistä teemaa tulisi käsitellä paljon enemmän, jotta informaatio hyödyntäisi tätä

kyseistä tutkimusta – itse asiassa teemasta voisi tehdä ihan oman tutkimuksensa. Nuorten Iisalmi-tutkimuksen kannalta oleellisin harjoite oli jana.

Nuoret suhtautuivat positiivisesti toiseen työpajaan. Edelleen he kokivat mielipiteiden ilmaisun ja juttelun tärkeäksi, kuten myös pienoisenäytelmien tekemisen. Nuoret toivoivat, että pääsisivät enemmänkin työskentelemään ryhmässä, ja jäivät odottamaan seuraavaa työpajaa innolla.

Toisen työpajan jälkeen minulla oli jonkinlainen käsitys nuorten elämästä Iisalmessa, ja tieto heidän tyytymättömyydestään kaupungin tarjoamiin palveluihin. Ajatus siitä, etteivät kysyntä ja tarjonta kohtaa, sai minut pohtimaan sitä, millaista tarjontaa ja kaupunkia nuoret kaipaisivat. Aloin suunnitella viimeistä työpajaa, Unelmien Iisalmea.

4.3 Työpaja 3: Unelmien Iisalmi

Tavoitteenani kolmannessa, eli viimeisessä, työpajassa oli selvittää, miten asiat olisivat, jos nuoret saisivat valita, millainen kaupunki Iisalmi olisi? Tällä työpajalla pyrin erityisesti tukemaan Nuoren Iisalmi-tutkimuksen tavoitetta suunnitella tulevaa. Tämän kysymyksen innoittamana valmistin prosessidraaman nimeltään Kaupungin rauniot. Tällä kyseisellä prosessidraamalla pyrin tutkimaan asioita, joita nuoret haluavat Iisalmesta säilyttää ja asioita, joita nuoret haluavat tuhota. Draaman tarkoituksena oli myös kannustaa mielipiteiden ilmaisuun ja näiden tarkasteluun eri näkökulmista. Neuvottelutaidot ja vastuunkantaminen olivat myös teemoja.

4.3.1 Prosessidraama Kaupungin rauniot

Lämmittelyn (lingu lingu) jälkeen kerroin oppilaille lyhyesti prosessidraamasta, jonka jälkeen teimme draamasopimuksen. Seuraavaksi menin rooliin. Ryhmät eivät kyseenalaistaneet hahmoa, vaan toimivat hahmon toiveiden mukaan. Rooliin mentyäni annoin hahmot myös ryhmälle, ja kertosimme draamasopimuksen.

Ensimmäinen harjoitus draamassa oli nimeltään Kaupungin rauniot. Olin tehnyt luokan reunoille rauniot pulpeteista, ja näiden raunioiden päällä oli lehtileikkeitä ja otsikoita Ii-

salmen Sanomista vajaan kolmen kuukauden ajalta (syyskuu 2009 – marraskuu 2009). Olin leikannut otsikot itse, pyrin leikkaamaan sellaisia otsikoita, jotka liittyvät paikallisiin asioihin ja nuorten asioihin. Otsikoita oli noin 70 kappaletta. Olisi ollut hienoa, jos oppilaat olisivat saaneet itseä leikata otsikot lehdistä, mutta aikaa oli liian vähän. Raunioilta löytyi myös kuvia Iisalmesta. Kuvia oli 85 kappaletta, ja ne olivat minun kuvaamiani. Valitsin kuvauspaikat aikaisempien työpajojen, haastattelujeni ja omien ajatusteni perusteella. Koeitin kuvata mahdollisimman laajasti ja monipuolisesti Iisalmea. Laitoin musiikkia soimaan, tehostaakseni tuhoutunutta tunnelmaa. Kerroin, että on vuosi 2050, ja kauan sitten maailmassa oli kaupunki nimeltä Iisalmi. Kuvailin kaupunkia onnelliseksi paikaksi, johon oli tullut kaiken tuhonnut virus. Kerroin, että meidän tehtävänä on tutkia tämän kaupungin rauniot, ja rakentaa uusi kaupunki sen tilalle. Kehotin oppilaita tutkimaan raunioita, ja etsimään sieltä sellaisia asioita, joita haluavat kaupungista säästää. Pyysin jokaista valitsemaan yhden kuvan ja yhden otsikon/tekstin. Kun kaikki olivat löytäneet omansa, menimme rinkiin keskustelemaan.

Keskustelun jälkeen oppilaat pääsivät tutkimaan raunioita uudestaan. Ohjeistin nuoret etsimään kaupungista jotain, jonka he haluaisivat ehdottomasti tuhota tai jotain, johon he haluaisivat muutosta. Oppilaat etsivät kauemmin tuhattavia kohteita, kuin säästettäviä kohteita. Osa ilmaisi hankaluuksistaan löytää tekstiä ja kuvaa, tämän vuoksi muutin sääntöjä niin, että jos ei löydä muuta kuin yhden, sekin riittää. Kysyessäni, puuttuuko raunioilta jotain minkä nuoret haluaisivat tuhota, en saanut konkreettista vastausta. Kun valinnat oli tehty, jaoin oppilaat 3-4 hengen ryhmiin. Näissä ryhmissä heidän tuli keskustella siitä, miksi kyseiset asiat pitäisi muuttaa ja kirjata vastaukset ylös. Kun olimme keskustelleet tuhattavista asioista, ryhmät rakensivat koneet, jotka tuhosivat nämä asiat. Koneilla tarkoitin oppilasryhmien muodostamia kokonaisuuksia, joissa oppilaat liikkuvat ja tuottavat ääntä kuvitellun koneen lailla. Eli jos koneen pyrkimyksenä on tuhota graffitit Iisalmesta, oppilaat kehittelevät tätä kuvaavan ääni- ja liikesarjan.

Jokainen ryhmä pääsi esittämään koneensa, jonka jälkeen alkoi kaupunkisuunnittelu. Jokainen ryhmä sai paperin, johon heidän tuli rakentaa uusia asioita tuhattujen paikkojen tilalle, aiheena unelmien Iisalmi. (yksi luokka halusi täyttää koko luokan voimin yhden ison paperin). Kehotin heitä piirtämään ja kirjoittamaan kaikki ne asiat, joita heille tulee mieleen, itseään sensuroimatta. Laitoin taustalle musiikkia ja kiertelin välillä katselemassa

piirustuksia, mutta pyrin siihen, että oppilaat saavat tehdä tehtävän mahdollisimman oma-toimisesti.

Kun oppilaat olivat suunnitelleet kaupungin, ilmoitin roolissa saaneeni puhelun maailman omistajalta, jolle pitää vielä saada myytyä nämä suunnitelmat, jotta ne toteutuisivat. Kehuin oppilaiden suunnitelmia, ja kehotin heitä tekemään mainokset näiden asioiden myymiseksi. Ensin kysyin vaihtoehtoja, joilla voidaan vaikuttaa mielipiteisiin. Nuoret ehdottivat esimerkiksi mielenosoitusmarssia ja lauluja. Kun he alkoivat suunnitella mainoksia, sanoin, että he voivat käyttää aikaisemmin mainittuja vaikuttamisen keinoja, tai sitten aikaisemmilla työpajoilla käyttämiämme keinoja (kuvitteellinen kaupunkikierros, kohtaaminen, tunnuslause). Suurin osa teki esittelyn, jossa osa näytteli ja osa puhui kaupunkinsa puolesta. Tämän jälkeen jouduimme lopettamaan, pyysin oppilailta kirjallisesti palautteet. Palautteet koskivat paitsi tätä viimeistä kertaa, myös kolmen kerran kokonaisuutta.

4.3.2 Draaman toimivuus viimeisessä työpajassa

Olin todella tyytyväinen draaman toimivuuteen viimeisessä työpajassa. Koin, että nuoret olivat mukana entistä aktiivisemmin. Sain paljon informaatiota ja eväitä lähteä työstämään aihetta ja ajamaan nuorten asioita työskentelyssäni opinnäytetyön jälkeenkin. Myös nuoret toivoivat, että tulisin vielä työskentelemään heidän kanssaan.

Pohdin, annoinko nuorille liian laajan aiheen suunniteltavaksi. Pyrin saamaan tarkkaa tietoa siitä, millaista tilaa ja toimintaa nuoret tarvitsisivat. Ajattelin nuorten suunnittelevan uutta nuorisotilaa. Silti, mahdollisesti ohjeistuksesta riippuen, nuoret suunnittelivat kaupakeskusta ja uutta kaupunkia. Kuitenkin lähes jokainen suunnitelma sisälsi nuorisokahvilan.

5. NUORTEN IISALMI-tutkimustulokset

Tässä osiossa käsittelemme työpajojen tuomia tutkimustuloksia kokonaisuudessaan. Kerron ensin nuorten positiivisista mielipiteistä Iisalmesta, jonka jälkeen keskityn asioihin joita tulisi nuorten näkökulmasta kehittää. Olen kerännyt tutkimustulokset muistiinpanojeni ja oman oppimispäiväkirjani avulla. Tukenani minulla on ollut myös nuorten tuottama materiaalia, kirjoituksia, piirustuksia ja palautekyselyiden tuomia vastauksia. Tekstissä esiintyvät lainaukset ovat lainauksia nuorten mielipiteistä ja teksteistä.

5.1 Positiiviset kokemukset: Iisalmi on kingi – siitä emme tingi!

Nuorten mielestä Iisalmi on pieni kaupunki. Pienen kaupungin positiivisia piirteitä ovat esimerkiksi turvallisuus ja rauhallisuus, ja enemmistö nuorista kokee Iisalmen erittäin hyvänä paikkana lapsiperheille.

”Paikkakunta on sopivan pieni ja rauhallinen asuakseni siellä mieheni ja kahden lapsen kanssa”

Nuoret nostivat positiivisiksi paikoiksi ja asioiksi esimerkiksi Olvin, Genelecin, Iisalmen Kulttuurikeskuksen, Iisalmen Naisvoimistelijat, Mc Donald’sin, Ravintola Olutmestarin, Paloisvuoren ulkoilualueet ja Paloisvirran alueet.

Työpajoissa nuoret keskittyivät enemmän negatiivisten mielipiteiden ilmaisuun. Toki koetin etsiä myös positiivisia mielipiteitä, mutta koska tavoitteena oli löytää kehityskohteita, on luonnollista että negatiiviset asiat nousivat tarkemmin esille, kuin positiiviset asiat. Tämä ei kuitenkaan välttämättä mielestäni tarkoita sitä, että Iisalmi olisi niin huono paikka nuorille, kuin mitä he ehkä kokevat. Toisaalta, osalla nuorista oli hyvinkin jyrkkiä ja toivottomia mielipiteitä Iisalmen suhteen. Tähän kuitenkin liittyy se, kuinka tutkimustulokset ovat mahdollisesti värittyneitä, kuten kerroin aikaisemmin kappaleessa 3.5 sivulla 15.

KUVIO 2. Iisalmen Mc Donald's

Mc Donald'sin (KUVIO 2) merkitys nuorille kävi ilmi jo ensimmäisessä työpajassa: kun nuorten piti esitellä Iisalmea toisilleen, jokaisessa luokassa lähes jokainen ryhmä esitteli toisilleen pikaruokaravintola Mc Donald'sin. Kohderyhmän mukaan valtaosa nuorista viettää vapaa-aikaansa Mc Donald'sissa, syövät siellä ja tapaavat tuttaviaan. Nämä nuoret käyvät Mc Donald'sissa 2-4 kertaa viikossa. He eivät aina osta mitään, mutta ovat siellä, koska sieltä ei nuorten mukaan tulla ajamaan poiskaan. Vapaa-ajallaan nuoret saattavat istua ”mäkkärissä” monta tuntia, kävellä välillä ”kujan” kautta citymarkettiin, pelata pelikoneita ja rahaa voitettuaan palata takaisin Mc Donald'siin syömään.

Kuja tarkoittaa eräitä kujia ja parkkipaikkoja, joissa nuoriso viettää aikansa. Nuoret kokiivat kujan tärkeäksi paikaksi, jonka ovat osittain menettäneet. Paikkoihin asennettiin valvontakameroita, jonka vuoksi suurin osa nuorista on alkanut karttamaan paikkaa. Nuoret olivat tästä todella harmissaan, mutta ymmärsivät, että kamerat ovat seurausta nuorten omalle käyttäytymiselle, ilkeimmälle ja alkoholinkäytölle.

KUVIO 3. Näkymä Iisalmen Paloisvuoren huipulta, alhaalla Paloski-rinnekahvila

Paloisvuoren ulkoilualueet käsittävät pururadan ja laskettelurinteet Iisalmen Paloisvuoren yhteydessä (KUVIO 3). Oppilaiden mielestä rinteet eivät ole kovin hyvät, mutta kokevat silti Paloisvuoren mukavaksi paikaksi, jossa on kiva käydä talvella. Kritiikkiä tuli siitä, että Paloski-rinnekahvion hintataso on kallis. Nuoret toivoivat, että myös takarinteet saataisiin takaisin käyttöön.

Paloisvirran alueen kuvia olivat mm. kaupunginranta (KUVIO 4), puujoutsenet (KUVIO 5), puistoalue (tie kiertää virtaa pitkin, penkkejä), virta ja olvin alueet (KUVIO 6). Alueella sijaitsee myös ravintola Olutmestari, joka sai paljon kiitosta oppilailta ruokansa ja sijaintinsa puolesta. Virran varrella on myös Luuniemen Juhlakenttä, jossa järjestetään satunnaisesti tapahtumia, joita nuorisoyhdistys on kaivannutkin. Alueet herättävät nuorilla muistoja kesään ja aikaan kavereiden kanssa, näillä alueella nuoret oleskelevat paljon. Nuoret kokivat merkityksellisenä myös luonnon.

KUVIO 4. Iisalmen Kaupunginranta, taustalla Olvin tehtaat

KUVIO 5. Puujoutsenet Paloisvirran varrella

KUVIO 6. Olvin edustalla oleva suihkulähde

5.2 Kriittiset näkymät: ”Pikkuhiljaa alkaa kuoleen tää paikka”

Nuoret kokevat Iisalmen pienuuden paitsi hyvänä, myös pahana asiana. He kuvailivat elämää kaupungissa usein sanoilla: perustasoa, tylsää ja yksitoikkoista. Syitä tähän ovat esimerkiksi kaupungin niukka tarjonta esimerkiksi opiskelu- ja työmahdollisuuksien suhteen. Osa oli myös eri mieltä siitä, että Iisalmi olisi sopiva paikka lapsiperheille:

”Jos joskus saan lapsia, on heillekin luvassa parempi tulevaisuus isommissa kaupungeissa”

Opiskelu- ja työmahdollisuuksien lisäksi nuoret kokevat niukaksi myös tarjonnan harrastuksien suhteen. Nuoret harrastavat enimmäkseen liikuntaa, kuoroa ja tietokoneita. He kokevat, että jos Iisalmessa ei ole aloittanut jotain urheiluharrastusta ala-asteella, on hirveän hankala lähteä harrastustoimintaan mukaan. Nuoret kaipaavat harrastuksia, joita ei tarvitse ottaa liian vakavasti, vaan joita voisi harrastaa ilolla, ilman paineita. Erityisesti tämä toive koskee liikuntaharrastuksia. Tiedustelin, millaisia harrastusmahdollisuuksia nuoret halusivat, ja sain vastauksiksi mm. Biljardin, koripallon ja rullalautailun. Nuoret haluavat Iisalmesta pois, jotta pääsevät kokemaan jotain uutta, mitä Iisalmessa ei voi kokea. Tätä kuvattiin ytimekkäästi eräässä eläytymismenetelmä tekstissä: Kaikki on jo nähty.

Ensimmäisen työpajan kuvitteellisessa kaupunkikierröksessä (eli draaman keinoin toteutetussa matkailuesittelyssä, jossa nuoret esittivät mielipiteitään Iisalmesta), alkoholi ja alkoholit nousivat usein esille. Kaupungin Rauniot-prosessidraamassa alkoholi puhutti myös. Kun oppilaiden piti etsiä lehtiotsikoista ja valokuvista kaupungista tuhottavia asioita, enemmistö oppilaista valitsi tekstejä ja kuvia, jotka liittyivät alkoholiin. Iisalmen Sanomien otsikko ”Iisalmella on alkoholiongelma” oli yksi suosituimmista tuhottavista asioista. Nuoret pitävät alkoholismia tyhmänä, vakavana ja vaarallisena asiana. Osa oli huolissaan nuorten juomisesta, osa koki, että kaupungissa on liikaa juoppoja. Yksi henkilö piti Iisalmen alkoholismia hyvänä asia, sillä Olvin, iisalmelaisen panimon tuotteiden myynti tuo työpaikkoja Iisalmeen. Alkoholin lisäksi otsikoissa mainittiin rattijuopot, mikä kuuluu myös toiseksi suosituimpaan tuhottavien asioiden kategoriaan, eli rikollisuuteen. Nuoret halusivat poistaa rikollisuuden ja ilkeivallan.

”Turvatonta”

”Se huonontaa kaupungin mainetta, kun on paljon rikollisuutta”

KUVIO 6. Iisalmen Linja-autoasema

“Turha, koska kukaan ei oo torilla ja siihen käytettiin turhaan rahaa siellä ei ikinä järjestetä mitään. Torille enemmän ohjelmaa.”

“Huonontaa kaupungin imagoa. Ja jos esim. tulisi turisteja niin linja-auto asemasta saa huonon vaikutelman”

“Pääsee joka paikkaan ja voi odotella sisällä”

Linja-autoasema sijaitsee välittömästi torin yhteydessä (KUVIO 6). Aiemmin mainittu alkoholismi, josta oltiin huolissaan, näkyy myös Linja-autoasemalla. Nuoret kertovat linja-autoaseman olevan humalaisten oleskelupaikka, jossa haisee epämiellyttävälle. Toria on kuvattu tylsäksi myös aikaisemmissa työpajoissa. Kuitenkin osa kokee torin tärkeäksi paikaksi, jossa tulee vietettyä paljon aikaa. Kuvitteellisessa kaupunkikierröksessä oppilaat pitivät toria mainitsemisen arvoisena paikkana, tosin usein sen yhteydessä esiteltiin myös alkoholisteja.

KUVIO 7. Kuva graffiteista Iisalmessa

Nuoret olivat huolissaan kaupungin maineesta ja katukuvasta. He halusivat poistaa useita paikkoja, sillä he kokivat ne rumiksi ja turhiksi. Erityisesti kuvat, joissa oli graffitteja Iisalmesta, olivat suosiossa (KUVIO 7).

“En oo graffitteja vastaan, mutta yleistä sotkemista kyllä”

“Ei tarvitsisi sotkea koko kaupunkia”

Nuorten mielestä Iisalmen puistoihin pitäisi panostaa, mm. Istutuksiin, patsaisiin ja kukkiin, tämä tuli ilmi Unelmien Iisalmen suunnittelussa. Nuoriso kantaa huolta siitä, minkälaisen kuvan turistit saavat Iisalmesta. Myös useassa eläytymismenetelmä-kirjoituksessa, jossa haluttiin jäädä Iisalmeen asumaan, oletettiin että kaupungin ulkoasu olisi kohentunut. Eräs oppilas valitsi graffiittikuvan ja otsikon “Yhteistyö on kaikkein tärkeintä”, ja oli sitä mieltä, että voisimme yhdessä siivota Iisalmen. Paikkoja, jotka vaativat kunnostusta ovat mm. Huoltoasema Timosaurus, Savipellon kioski, tori ja linja-autoasema.

Ensimmäisessä työpajassani kysyin keskustelun lomassa nuorisotalon (KUVIO 8) toiminnasta. Nuoret sanoivat, ettei siellä oikeastaan tapahdu mitään, eivätkä halua mennä sinne, koska siellä on tietty sisäpiiri joka siellä käy. Joskus on diskoja, mutta niissä ei käy ketään. Diskoissa on promille-raja, jonka osa haluaisi pois. Osa nuorista sanoi, että diskoissa käy vaan alakoululaisia, eivätkä he halua niin nuorten kanssa viettää aikaa, vaan omien ikätovereidensa. Diskoista pitäisi kuulema myös tiedottaa paremmin.

Tutkimuksessani oli mukana kolme ryhmää, ja ainoastaan yhdestä ryhmästä löytyi henkilö, joka koki nuorisotalon mieleiseksi paikaksi, muut henkilöt osoittivat pettymyksensä nuorisotaloa kohtaan. He kokevat nuorisotalon toimimattomaksi, ja viettävät aikansa mieluummin kahviloissa ja ravintoloissa. Osa nuorista viettää aikansa Nuorisotalolla tai Iisalmen Seurakunnan nuorisokellarissa, mutta ne koetaan osittain vain tietyille ryhmille tarkoitettuina paikkoina.

“Ei nuokkarilla ole muuta kuin jotain keppijumppaa” oli aika yleinen mielipide. Nuoret halusivat Iisalmeen joko uuden kahvilan tai nuorisotalon, joka olisi auki myös myöhään illalla ja viikonloppuisin. Paikan soisi olla myös lähellä keskustaa, joskin nuoret toivoisivat nuorisotiloja myös keskustan ulkopuolelle.

Iisalmessa toimii aktiivinen nuorisoneuvosto.” Iisalmen Nuorisoneuvosto INN on nuorten virallinen edustaja Iisalmessa. Nuorisoneuvosto on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton. Sen tarkoituksena on ajaa nuorten etua ja edistää sekä kehittää nuorten oloja ja ajanviettomahdollisuuksia Iisalmessa. (Iisalmi 2010.) Yksikään nuorista, joiden kanssa tein töitä, ei tiennyt Iisalmessa olevan nuorisoneuvostoa.

KUVIO 8. Iisalmen Nuorisotalo

5.3 Unelmien Iisalmi: ”Iisalmi –moniaktiivinen kaupunki”

Pohdin unelmien Iisalmea paitsi kyseisen työpajan tuottaman materiaalin, myös eläytymismenetelmätestin tuottamien vastauksen valossa. Eläytymismenetelmissähän oli kaksi tehtävänantoa, toinen jossa vastaaja halusi jäädä asumaan Iisalmeen vuonna 2015.

Suunniteltaessa tulevaisuutta Iisalmissa, moni oletti että Iisalmeen olisi tullut lisää kaupun-
poja ja kaupungissa olisi mukava tehdä ostoksia. Nuoret ajattelivat, että kaupungin ilme
olisi muuttunut hyvinvoivaksi ja kauniiksi. Löytyipä papereista myös kuvitelmat kävelyka-
duista, huvipuistosta ja uudesta nuorisotalosta:

”Kaupungin ulkonäkö on siistiintynyt”

Positiiviset tulevaisuudennäkymät näyttäisivät vaativan siis kaupunkikuvan siistimistä ja
keskustan kehittymistä (kauppojen lisääntymistä). Jollekin riitti se, että Iisalmi ei ole Hel-
sinki. Toinen sen sijaan odotti suoranaista ihmettä tapahtuvan:

”Varmaan kivempaa kuin Helsingissä”

”Iisalmi on jo yhtä iso kuin Tampere, ellei isompikin. Osasyynä siihen on varmaan se, että Madonna muutti tänne perheensä kanssa. Nyt Iisalmi kukoistaa eri kansojen asukkailla ja suosiota kasvattavalla Madonnalla!”

Unelmien Iisalmeen kuuluisi ostoskeskus vaatekauppoineen ja ruokapaikkoineen. Kahvi-
loita (yö- ja nettikahviloita) löytyisi myös. Koko työpajakokonaisuuden aikana tuli usein
keskustelua siitä, että nuoret kaipaisivat paikkoja jotka olisivat myöhään auki. Nuoret ha-
luaisivat ehdottomasti olla ideoimassa ja toteuttamassa uutta nuorisokahvilaa. Heidän toi-
veidensa mukaan sieltä saisi ruokaa, siellä olisi mahdollisuus Internetiin ja se olisi auki
myöhään, mahdollisesti jopa kaksikymmentäneljä tuntia vuorokaudessa.

Nuoret panostaisivat myös vapaa-ajanviettoon, sekä lisäisivät harrastusmahdollisuuksia ja
oleskelutiloja. Esimerkiksi heidän mielestään uimahallia tulisi remontoida ja uimarantaan
pitäisi panostaa, esimerkiksi rakentamalla sinne hyppytorni. Eräässä suunnitelmassa oli
uimastadion, lukuisine altaineen ja ponnahduslautoineen. Jokaisessa suunnitelmassa oli
myös suunniteltu parempaa elokuvateatteria ja hienompaa toria. Paloisvuoren rinteet ja
kahvilat tulisi nuorten mielestä kunnostaa. He remontoisivat myös torin, ja uusisivat puis-
toalueita. Hajaääniä saivat: huvipuisto, musiikkitapahtumat olivihallissa, disko, kylpylä ja
parempi nuorisotalo.

Pientä arvokeskustelua käytiin myös. Eräässä paperissa oli myös mielipiteitä “ahdasmieli-
set suohon” ja “vähemmistöille tilaa”. Kauppakeskuksen yhteydessä keskustelimme, nuor-
ten aloitteesta, yksityisyrittäjien ja ketjujen taistelusta. Vaikka nuoret halusivat tukea
yksityisyrittäjiä, he käyttäisivät kuitenkin mieluummin erilaisten ketjujen palveluita.

5.4 Työpajoista nousevat arvot

Vaikka työpajat antoivat paljon informaatiota, jäin kaipaamaan keskustelua arvoista. Ainoastaan hieman tuli keskustelua esimerkiksi alkoholismista ja syrjäytymisestä, mutta syvälliseen keskusteluun ei päästy. Nuoret olivat huolissaan nuorten ja vanhusten äänen kuulemisesta. Toisaalta osa tämänikäisistä on vielä hyvin arkoja ilmaisemaan mielipiteitään, kokemuksenäni oli se, että viimeistään perusteluja tiedustellessa sai usein vastauksen “en tiedä”. Työpajat keskittyivät siis paikkoihin. Pysin kyllä antamaan arvokeskustelulle tilaa jokaisessa työpajassa, mutta nuoret olivat aktiivisempia keskustelemaan paikoista. Paikkojenkin perusteella voidaan pohtia joitakin arvoja, joita nuorilta nousee.

Heti ensimmäisen työpajan jälkeen aloin pohtimaan nuorten kulutusarvoja. Esimerkiksi McDonald's ja muut pikaruokalat, joita moni nuorista kaipasi. Näiden suosion perusteella oletan, että nuoret mahdollisesti tykkäävät syödä ulkona. Täten heillä täytyy myös olla jonkun verran rahaa, jotta voivat syödä pikaruokaloissa. Kuluttamiseen liittyvät myös haaveet kauppakeskuksesta, jota jokainen ryhmä toivoi. Mistä nämä arvot tulevat? Kestävästä kehityksestä puhutaan tänä päivänä yhä enemmän, pikaruokalat ja ostaminen eivät tue kestäväää kehitystä. Kertooko ulkona syöminen myös jotain perhe-arvoista, ruokailevatko perheet enää yhdessä? Toisaalta se kuuluu varmasti myös nuoruuteen, että aikaa vietetään paljon kodin ulkopuolella.

Toisaalta, aina nuoret eivät edes syö Mc Donald'sissa, vaan ovat siellä vain, koska ei ole muutenkaan paikkaa, eikä sieltä häädetä pois. Onko kauppakeskuksen ja pikaruokaloitten kaipuu vain kaipuuta tilalle? Paikalle, jossa tavata ystäviä. Tähän saattaa liittyä myös kauppoiden kaipaaminen. Toki se saattaa liittyä myös siihen, että nuoret haluavat tarjontaa vaatteiden ja muiden ulkoisten asioiden suhteen. Yleensä ulkonäköön liittyvät arvot tuntuvat olevan nuorille tärkeitä. Itselläni ainakin oli nuoruudessa monenlaisia tyylikokeiluja, kun etsin vielä omaa itseäni.

Vaikka kulutusarvot eivät tue ympäristöarvoja, nuorten vastauksista löytyi kuitenkin kiinnostusta ympäristöä kohtaan. Kaupungin siisteys ja ulkonäkö ovat tärkeitä. Nuoret ymmärsivät myös tämän merkityksen kaupungin edustavuudessa

Vapaa-aika puhututti nuoria paljon. Tilalle olisi tarvetta, nuoret toivoisivat itselleen nuorisokahvilaa. Nuorisokahvilastakin nuoret haluaisivat saada ”roskaruokaa”. Usein nuoret ilmaisivat halunsa olla yhdessä, joka kuuluu nuoruuteen muutenkin. Nuoruusiässä kavereiden merkitys korostuu, ja siksikin tilat ovat nuorille tärkeitä. Jos ajatellaan ihmisen kehityskaarta, murrosikäisenä aletaan itsenäistyä ja kokeillaan omien siipien kantavuutta. Tällöin kavereiden merkitys korostuu. He ovat kuin turva, toinen perhe. Yhteisen tekemisen toive tuli nuorilta ihan suoraankin.

Tilojen lisäksi nuoret kaipaavat mahdollisuutta harrastaa. Täten oletan, että nuorilla olisi halua muuhunkin kuin ruokapaikoissa ja tietokoneella istumiseen. Nuoret sanoivat useaan otteeseen, ettei heillä ole mitään tekemistä. Harrastaminen liittyy myös yhdessä tekemiseen.

Nuoret suhtautuvat savolaisuuteen kriittisesti -sitä ei hävetä, mutta sain sellaisen käsityksen että vähempikin savolaisuuden korostaminen riittäisi. Kellbergin-baari halutaan säilyttää, mutta se sai kritiikkiä savolaisuudestaan. Baarin mainokset ovat Savon-murteeksi käännettyjä. Nuoret toivovat, että paikalliset bändit pääsisivät esiintymään, mutta mainitsevat kriteeriksi sen, että bändit olisivat ”jotain muuta kuin Halavatun pappoja ja Savon kieltä”.

Myös alkoholi aiheutti keskustelua. Ensimmäisessä työpajassa, jossa esiteltiin Iisalmea, moni nuorista näytteli alkoholisteja. Jonkun verran työpajojen aikana kävi myös ilmi nuorten alkoholinkäyttö, mutta aika vähän. Enemmän korostui täysi-ikäisyyden odottaminen. Viimeisessä työpajassa eräs Iisalmen Sanomien otsikko: Iisalmella on alkoholiongelma, herätti keskustelua nuorissa. He pitävät alkoholismia tyhmänä, vakavana ja vaarallisena asiana. Osa on huolissaan nuorten juomisesta, osa kokee, että kaupungissa on liikaa juopoja. Yksi henkilö pitää Iisalmen alkoholismia hyvänä asia, sillä Olvin, iisalmelaisen panimon tuotteiden myynti tuo työpaikkoja Iisalmeen. Alkoholin lisäksi otsikoissa mainittiin rattijuopot, mikä kuuluu myös toisiksi suosituimpaan tuhoavien asioiden kategoriaan, eli rikollisuuteen. Nuoret olivat huolissaan rikollisuudesta ja ilkeistä.

6. NUORTEN IISALMI -tutkimuksen arviointi

Kun aloitin Nuorten Iisalmi-tutkimuksen, asetin sille seuraavat tavoitteet: tutustuminen nuorten maailmaan, luoda kohtaamisia eri yhteisöryhmien välillä, aikaansaada sosiokulttuurista innostumista, ja synnyttää uusia kehitysideoita Iisalmen tulevaisuutta ajatellen.

Mielestäni tutustuin nuorten maailmaan hyvin. Koin, että ilmapiiri oli avoin ja nuoret puhuivat minulle rehellisesti. Palautteiden mukaan moni koki, että oli saanut ilmaista mielipiteensä. Keskustelu eteni nuorten ehdoilla, minä olin kuuntelijan roolissa. Toki asetin kysymyksiä, jotta toisin näkeminen mahdollistuisi.

Suurin tavoitteeni oli saada kuulla nuorten mielipiteitä Iisalmesta. Halusin tietää, miltä nuorista tuntui jakaa mielipiteitä. Suurin osa koki mielipiteiden läpikäymisen todella hyvänä asiana. Heidän mielestään oli hienoa saada uusia näkökulmia ja jakaa mielipiteitä. Moni mainitsi myös sen, että oli mukavaa kun kaikki pääsivät esille.

Nuorilta saamani informaatio oli hyvin paikkakeskeistä, eli keskustelimme siitä mitkä paikat Iisalmessa toimivat ja mitkä eivät toimi, mitä tänne mahdollisesti tarvittaisiin. Siitä saatu tieto on runsasta. Tulokset keskittyvät yleiseen elämään Iisalmessa, eivät hirveästi nuorten henkilökohtaisiin elämiin. Kuitenkin siitä informaatiosta, mitä nuorilta sain, voidaan tehdä olettamuksia esimerkiksi heidän arvomaailmastaan.

Tutkimukseni ei edennyt opinnäytetyöni kirjoittamisen aikana yhteisöryhmien kohtaamiseen. Koen kuitenkin, että saamieni tietojen avulla minulla olisi täydet valmiudet lähteä työstämään tällaista kohtaamista, ja se on myös aikomukseni. Tulkintani on, että Iisalmessa panostetaan nuoriin ja nuorisotiloihin, mutta kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa. Siksi olisikin hyvä, että kohtaavat ryhmät olisivat nuoret ja nuorisotyöntekijät.

Iisalmessa toimii nuorisoneuvosto, mutta ilmeni, ettei kukaan työpajoihin osallistujista ei tiennyt tätä. Nuorisoneuvosto koostuu iisalmelaisista nuorista, ja sen tarkoituksena on ajaa nuorten etuja. Miten neuvosto voi ajaa nuorten asioita, jos nuoret eivät edes tiedä koko neuvostosta? Jatkotyöstäisin tutkimustani myös siten, että nuoret pääsisivät keskustelemaan nuorisoneuvostolaisten kanssa näistä asioista. Kenties kannattaisikin tehdä niin, että

ensin kohtaisivat nuoret ja nuorisoneuvostolaiset, ja tämän jälkeen nuorisoneuvostolaiset ja nuorisotyöntekijät.

Yhteisöllisenä kohtaamisena voidaan ajatella myös se, että yhteisö itsessään kohtasi, eli nuoret kohtasivat toiset nuoret. Koen, että heidän kohtaamisensa oli avointa, he kykenivät ilmaisemaan myös erimielisyytensä, sekä vaihtamaan eri näkemyksiä yhteisistä aiheistaan. Osallistujat osittain kokivat, että he tulivat keskenään paremmin toimeen työpajojen aikana, kuin ennen.

Sosiokulttuurisen innostamisen tavoitteena on se, että ihminen tulee kuulluksi sekä aloitteelliseksi oman elämänsä ratkaisujen suhteen. Lähes kaikki osallistujat mainitsivat sen, kuinka mukavaa oli kertoa omat mielipiteensä. He kokivat positiivisena myös sen, että mielipiteitä jaettiin toisten kanssa ja jokaisen mielipiteet tulivat esiin. Kokemusten perusteella kuulluksi tulemisen tavoite siis toteutui. Moni koki myös saaneensa uusia näkökulmia, ja näkevänsä Iisalmessa paitsi positiiviset asiat, myös muutoksen paikat. Vain kuusi ihmistä koki, että nuoret voisivat itse tehdä jotain asioiden hyväksi. Enemmistö kuitenkin nautti siitä, että saivat haaveilla paremmasta Iisalmesta. Kenties siinäkin on jo pilkahdus sosiokulttuurisesta innostamisesta -haave paremmasta tulevaisuudesta? Tietoisuus siitä, miten asiat ovat ja miten niiden tulisi olla.

Kovin tarkkoja tulevaisuudensuunnitelmia ei tämän tutkimuksen avulla voida tehdä. Nuoret ovat tyytymättömiä ja haluaisivat olla aktiivisesti kehittämässä uutta nuorisotilaa kaupungille. Se voisi olla lähtökohta jatkotyöskentelylle. Jatkotyöskentelyyn tutkimus antoi mielestäni hyvät pohjat: on selkeää, keiden yhteistyöryhmien tulisi kohdata. Lähtisin liikenteeseen nuorisoneuvoston ja nuorten kohtaamisesta. Mielestäni myös Paloisvirran alueiden merkitys on tärkeää huomata – mikä on virran merkitys kaupunkilaisten identiteetille? Pitäisikö sen alueisiin panostaa? Yhdistää jotenkin nuorten toiveet –ympäristön suojele, tapahtuma ja nuorisokahvila.

Uskon, että nuorilta saatu informaatio on suhteellisen rehellistä. Mahdollisesti se on kärjistyneen negatiivista, mutta uskon että siellä on totuus pohjalla – ainakin niiltä vastauksilta, mitkä yhtenivät entisten nuorten haastattelujen kanssa. Toki tietynlainen tyytymättömyys kuuluneen nuoruuteen.

On mahdollista, että oma iisalmelaisuuteni vaikutti tutkimukseen, mutta uskon että vain hyvällä tavalla – Iisalmen tuntemukseni yhdisti minua ja nuorisoa, ja olin tietoinen puhuttavista paikoista, ne kun ovat minulle tuttuja entuudestaan. Uskon, ettei se vaikuttanut tutkimustuloksiin niitä väärentävästi, pyrin ottamaan nuorilta tulevan informaation arvottomatta vastaan.

Ryhmien koostumus olisi voinut olla toisenlainen – nyt ryhmät olivat tyttövoittoisia, ja näin ollen tutkimustulokset edustavat enemmän tyttöjen kuin poikien mielipiteitä. Sukupuolten välisiä eroja on hankala vetää. Tytöt olivat myös hieman aktiivisempia osallistumaan, kuin pojat. En siis osaa sanoa, miten tällainen tutkimus toimisi, jos kyseessä olisi ryhmä, jossa poikia on enemmistö -tai edes saman verran kuin tyttöjä. Kuitenkin myös pojat kokivat toiminnan mielekkääksi, eli uskon että oikeanlaisella ohjauksella myös tällaiset työpajat saataisiin toimiviksi

Nuorten aktiiviseen osallistumiseen saattoi vaikuttaa myös se, että kyseessä olivat valinnaisaineen opiskelu. Toisaalta he tekivät sitä pakollisena, oppivelvollisuuden alaisena, mutta toisaalta he olivat saaneet itse valita, mitä ainetta opiskelevat. He siis mahdollisesti lähtivät helpommin mukaan, kuin joku muu luokka. Uskon kuitenkin, että oikeanlaisella ohjaamisella myös muunlainen ryhmä olisi saatu innostumaan.

Erään ryhmän kohdalla ei draama toiminut tutkimusmenetelmänä niin hyvin, kuin toisten. Oppilaat kyllä osallistuivat aktiivisesti, mutta tarvitsivat paljon apua ja olivat todella epävarmoja tekemään mitään oma-aloitteisesti. Pienryhmissä heidän työskentelynsä oli rentoutuneempaa, olin havaitsevinani isomman ryhmän kesken jotain kinaa ryhmän välillä. Viimeisessä työpajassa eräiden oppilaiden kanssa työskentely ei lähtenyt sujumaan millään, ja jouduin pohtimaan sitä, miten jatkaisin jos toiminta jatkuisi. Tulin siihen tulokseen, että tutustuttaisin ryhmän ensin toisiinsa. Tajusin, että he olivat työskennelleet keskenään paljon vähemmän aikaa, kuin muut työpajoihini osallistuneet ryhmät. Konkreettisesti huomasin siis, mikä merkitys turvallisella ja tutulla ilmapiirillä on draaman onnistumiseen! Jos lähtisin nyt työskentelemään uudestaan, en lähtisi tekemään tutkimusta tämän ryhmän kanssa – tai ainakin olisin ensin keskittynyt muutaman tunnin ajan heidän ryhmäyttymiseensä.

Ainakin tutkimus todisti sen, että tämänkaltaiselle työskentelylle on todella tarve! Se keskustelun määrä, mitä nuorista lähti, oli todella vaikuttavaa jahieman liikuttavaakin. Niin paljon fiksuja, hyvin perusteltuja mielipiteitä, mutta ei mitään väylää mitä kautta tuoda niitä julki. Siitä motivaation määrästä, joka nuorista löytyi draaman toimiessa parhaiten, siitä riittäisi varmasti voimaa työstää näitä aiheita jatkossakin. Varsinkin, kuin palautteiden mukaan suuri osa olisi innokas jatkamaan tämänkaltaista työskentelyä vapaa-ajalla.

7. JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opinnäytetyöni tarkoituksena on tutkia draaman toimivuutta tutkimusmenetelmänä. Mielestäni draama on suhteellisen toimiva tutkimusmenetelmä, tosin minulla ei ole verrata draamallisin keinoin saamia tutkimustuloksia joihinkin muilla menetelmillä saatuihin tuloksiin. Työpajat tuottivat paljon informaatioita, joiden pohjalta olisi helppo jatkaa tämänkaltaista tutkimusta ja työskentelyä. Työpajojen tuottama materiaali auttoi kohdentamaan tutkimusta – ilman työskentelyä nuorten kanssa, olisi ollut todella hankalaa päättää mihin suuntaan tutkimusta lähteä viemään. Tutkijan ja tukittavien yhteistyö oli tutkimusta eteenpäin vievä energia.

Draama on useisiin menetelmiin verrattuna työläs ja aikaa vievä tutkimusmenetelmä. Työpajat täytyy suunnitella huolella, ja välillä niistä tulevaa informaatiota on hankala rajata. Esimerkiksi lomakkeiden avulla saatu tieto koskettaa valittuja aiheita – draamatyöskentelyssä keskustelu saattaa helposti karata aiheen viereen. Kuitenkaan en koe tätä ainoastaan huonona asiana, draaman keinoin voidaan saavuttaa todella monipuolista tietoa.

Keskeiseksi ongelmaksi työpajoissa muodostui ajan puute. Työpajat olivat kestoiltaan todella lyhyitä, draama vaatisi paljon enemmän aikaa, jotta kaikkia sen etuja voitaisiin hyödyntää. Keskustelut, spontaanius ja kiireettömyys ovat merkityksellisiä tämänkaltaisessa työskentelyssä, ja todella tiukat aikataulut tuntuvat heikentävän näiden toteutumista. Draama vaatii aikaa, kiire saattaa pilata draaman mahdollisuuksia, aiheuttamalla esimerkiksi stressiä ja paineita. Omastakin kokemuksesta tiedän, että joskus kestää aikaa, ennen kuin uskaltaa antautua leikin vietäväksi.

Draaman keinoja olisi voitu käyttää paremminkin hyödyksi. Työpajat koostuivat draamallisista harjoitteista, mutta parhaiten työpajoista toimi tarkkaan rakennettu prosessidraama, jossa siinäkin olisi voitu hyödyntää enemmän erilaisia rooleja. Ensimmäinen ja toinen työpaja olivat myös tarkasti suunniteltu, ja toimivat moitteettomasti tarkoituksessaan. Samalla ne olivat myös tutustumista draamatapoihin ja toisiimme, enkä tiedä olisiko prosessidraama toiminutkaan ennen kolmatta työpajaa.

Tärkeimmäksi seikaksi draamatyöpajojen toimivuudessa nousi mielestäni tavoitteen asettaminen. Vaikka nuoret olivat aktiivisia jokaisessa työpajassa, oli viimeisen työpajan aktiivisuudessa hurja kehitys verrattuna aikaisempiin pajiin. Uskon tämän johtuneen siitä, että työpajassa oli selkeä, koko kokonaisuuden läpi kulkeva tavoite.

Viimeisen työpajan toimivuuteen liittyvät myös roolit. Sekä oppilailla, että minulla oli selkeät roolit, joissa toimimme. Roolit vapauttavat meitä toimimasta normielämän arvojen mukaan, ja uskon että ohjaajan oleminen roolissa helpottaa työskentelyä myös.

Itseäni koskettaa eniten se, miten merkittäväksi draamatyöskentely osoittautui nuorille. Jo ensimmäisen tapaamiskerran jälkeen he olivat kyselleet opettajiltaan, koska tulen taas pitämään heille ilmaisutaitoa. Sain positiivista palautetta avoimesta ja innostavasta läsnäolostani, ja muutenkin tuntui että muodostuin nuorille todella tärkeäksi.

Palautteiden ja havaintojeni perusteella voisin tehdä olettamuksen, että nuoret pääsivät ilmaisemaan itseään rehellisesti, vailla arvojärjestystä. Toisaalta, kyllähän lomakekyselyissäkin voidaan ilmaista itseään ilman ajatusta ”mitä nuo ajattelevat minusta”. Lomakkeessa voit olla anonyymi, mutta työpajassa et. Kuitenkin roolit tarjoavat tietynlaisen anonyymiyden. Toisaalta, draamatyöskentely ei pyrikään anonyymiyteen, vaan ihmisten kohtaamiseen ja läsnäoloon.

Kohtaamisessa ja yhteisöllisyydessä on siis draaman isoin etu tutkimusmenetelmänä. Miten hienoa olisikaan, jos tällaista työskentelyä voitaisiin hyödyntää jatkuvasti kaupunkien suunnittelutyössä. Näin saataisiin ihmiset aktivoitua, ja toimimaan yhdessä yhteisen hyvän eteen. Tällaisen toteutuminen vaatisi tosin huomattavan suurta muutosta koko yhteiskunnassa, jossa välillä ihmisiä tuntuu kiinnostavan enemmän päättäjien yksityiselämän sotkut, kuin varsinaiset päätökset. Tuntuu, että Suomessa päättäjiin ollaan jatkuvasti pettyneitä, ja tämä kenties aiheuttaa asukkaissa tietynlaista mielenkiinnottomuutta vaikuttamista kohtaan –uskotaan, ettei mikään kuitenkaan tule muuttumaan. Toisaalta, onhan sekin jo voitto pienemmässä mittakaavassa, jos kuulemista tapahtuu edes pienemmissä yhteisöissä. Se on alku.

LÄHTEET

Bowell, Pamela & Heap, Brian S 2001: PROSESSIDRAAMA -polkuja opettamiseen ja oppimiseen. Vaajakoski. Gummerrus Kirjapaino Oy.

Harmaakorpi, Vesa & Melkas, Helinä 2008: Innovaatiopolitiikkaa järjestelmien välimaastossa. Helsinki: Kuntatalon paino.

Heikkinen, Hannu. 2005. Draamakasvatus: opetusta, taidetta tutkimista! Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino Oy.

Heikkinen, Hannu. 2007 Vakava Leikillisuus Draamakasvatusta opettajille. Vantaa: Paino Dark Oy.

Iisalmen Kaupunki 2010. Strategiat ja toimintamallit. Saatavissa http://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Kaupunki-Info/Strategiat_ja_toimintamallit.iw3. Luettu 14.4.2010

Iisalmen Kaupunki 2010. Nuorisotyö. Saatavissa http://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Liikunta_ja_Nuoriso/Nuorisotyö.iw3. Luettu 19.04.2010

Kotilainen, Sirkku. Siivonen, Katriina & Suoninen, Annika.2010. Nuoret taiteentekijöinä Myrsky-hankkeen väliarviointia Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisu 31.Saatavissa:

http://www.nuorisotutkimusseura.fi/tiedoston_katsominen.php?dok_id=910 Luettu 1.4.2010.

Koskenniemi, Pieta 2007: Osallistava teatteri Devising ja muita merkillisyyksiä, Opinto-keskus Kansalaisfoorumi.

Rusanen, Soile 2005. Osallistavan teatterin lajeista. Teoksessa Korhonen, Pekka & Airaksinen, Raija (toim). Hyvä hankaus, teatterikorkeakoulun julkaisusarja nro 38. Vaajakoski: Gummerrus Kirjapaino Oy .

- Kurki, Leena 2000: Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere. Tammer Paino Oy (Osuskunta Vastapaino).
- Marlo, Marttiina 1995, Spontaanisuus ja draama. Teoksessa Lehtonen & Lintunen. Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitos Draama. Elämys. Kokemus.
- Mehto, Katri. Helsingin Ammattikorkeakoulu Stadia. 2008: Draamamenetelmät ja tieto. Teatterin ja teknologian kohtaamisia. Helsinki Yliopistopaino.
- Ojanen, Sinikka 2001: Ohjauksesta Oivallukseen. Ohjausteorian Kehittelyä. Palmenia Sarja.
- Owens, Allan & Barber, Keith 2002:DRAAMAsuunnistus. Jyväskylä. Gummerrus Kirjapaino -Prosessidraaman arviointi ja reflektointi.
- Rainio, Elina 2009: Prosessidraama ja tutkiva teatterityö. Sivistysliitto kansalaisfoormi.
- Rissanen, Kati. Oppimispäiväkirja 2009-2010.
- Rusanen, Soile 1995. TIE THEATRE IN EDUCATION – teatteritaidetta vai lasten leikkiä. Teoksessa Lehtonen & Lintunen. Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitos Draama. Elämys. Kokemus.
- Anita Saaranen-Kauppinen & Anna Puusniekka. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Luku 6.5 Eläytymismenetelmä. Tampere, Yhteiskuntatieteellinen tietoaristo. Saatavissa: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>. Luettu 01.04.2010.
- Tertsunen 1999: Toimintatutkimus tietokoneavusteisten opetusohjelmien hyödynnettävyydestä ammatillisessa koulutuksessa sähköalalla. Luku 6. Helsingin yliopiston verkkojulkaisu, Helsinki 1999. Saatavissa: <http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/kas/kasva/pg/tertsunen/>. Luettu 01.04.2010.
- Ventola, Marjo-Riitta 2005: Taide Keskelle elämää. Teoksessa Ventola, Marjo-Riitta & Renlund, Micke (toim.) 2005: Draamaa ja teatteria yhteisöissä. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian julkaisuja. Helsinki: Yliopistopaino.

Ventola, Marjo-Riitta 2005: Yhteisödraaman ja teatterin tunnuspiireitä. Teoksessa Ventola, Marjo-Riitta & Renlund, Micke 2005: Draamaa ja teatteria yhteisöissä. Helsingin ammatti-korkeakoulu Stadian julkaisuja. Helsinki. Yliopistopaino.

TYÖPAJA 1: NUORTEN IISALM

HARJOITTEEN NIMI	TUTKIMUKSELLINEN TA-VOITE	DRAA-MALLI-NEN TA-VOITE	Muuta
Esittely	Esitellä ohjaaja ja opinnäytetyö		
Draamasopimus		Sitouttaa osallistujat toimimaan draamassa	Sovitaan suullisesti
Eläytymismenetelmä	Selvittää nuorten asenteita Iisalmea ja Iisalmen tulevaisuutta kohtaan	Virittää tunnelmaan	Eläytymismenetelmä
Nimirinki	Tutustua nuoriin	Tutustuminen	
Hedelmäsalaatti Oppilaat nimetään hedelmiksi. Kaikki istuvat ringissä, paitsi yksi jolla ei ole paikkaa. Tämä huutaa aina jotain hedelmää, esimerkiksi banaaneja, jolloin kaikki banaaniksi nimetyt oppilaat vaihtavat paikkaa. Paikaton yrittää varastaa jonkun paikan.	Selvittää nuorten mielipiteitä Iisalimesta	Lämmittely spontaaniisuus	Harjoitusta pelattiin ensin perinteisesti, sitten mielipiteiden avulla. Kaikki jotka olivat samaa mieltä, vaihtoivat paikkaa
Olen puu Tehdään kuvia improvisoiden	Löytyykö jotain toistuvaa asiaa, mikä mahdollisesti liittyisi tutkimukseen	Spontaaniisuus, vapaat assosiaatiot lämmittely	Harjoite ei toiminut tässä vaiheessa työpajakokonaisuutta, se olisi saattanut toimia myöhemmin
Kuvitteellinen kaupunkikierrros Nuoret esittelevät Iisalmen, kuten he sen näkevät, tekemällä siitä esityksen ja keksimällä Iisalmelle tunnuslauseen	Selvittää, mitkä asiat Iisalmesta nousevat merkittävimiksi nuorille, niin hyvässä kuin pahassa.	yhteistyö improvisaatio työskentely roolissa	
Purku Käydään läpi työpajassa ilmitulleita asioita, keskustellaan. Kirjallinen palaute	Miten nuorten ääni tulee kuuluville Iisalmessa, millaisissa asioissa nuoria pitäisi kuunnella?	Yleinen mielipide työpajasta	

Työpaja 2: Iisalmelainen nuori

HARJOITTEEN NIMI	TUTKIMUKSELLINEN TAVOITE	DRAAMALLINEN TAVOITE	MUUTA
Esittely		Esitellä työpajan teema	
Draamasopimus		Sitouttaa draamaan	
Lingu Lingu		Lämmittely	
Tyypillinen päivä-harjoite	Miten Iisalmelaiset nuoret viettävät aikansa?	Lämmittely Improvisaatio Spontaanisuus	
Jana	Selvittää mielipiteitä, verrata nykyisten nuorten mielipiteitä entisten nuorten mielipiteisiin. Vaihtaa näkökulmia		
Nuorisojengit <ul style="list-style-type: none"> - keskustelua - roolityöskentelyä - kohtauksia 	Selvittää, millaisiin jengihin nuoriso on jakautunut, ja onko se jakautunut	Roolin rakentaminen Kohtauksen suunnittelu	
Purku ja Palaute			

Työpaja 3: Unelmien Iisalmi

HARJOITTEEN NIMI	TUTKIMUKSELLINEN TAVOITE	DRAAMALLINEN TAVOITE	MUUTA
Työpajan teeman esittely,		Kertoa prosessidraamasta	
LinguLingu		Lämmittely	
Sanomalehti-tanssi		Lämmittely	
Draamasopimus		Sitouttaa draamaan	
Kaupungin rauniot osa 1	Mitä Iisalmesta halutaan säilyttää?	Roolissa toimiminen	
Kaupungin rauniot osa 2	Mitä Iisalmesta halutaan tuhota?	Roolissa toimiminen	
Impulssipatsaat+kone	Keskustella siitä, tuleeko valitut aiheet tuhota, ja miksi. Pohtia muita vaihtoehtoja tuhoamiselle	Koneen rakennus Roolissa toimiminen Spontaanius	
Nuorisotilan rakennus	Minkälaisen kaupungin nuoret haluaisivat	Roolissa toimiminen Yhteistyö	
Suunnitelmien esittely ja perustelu	Miten nuoret kokevat, että heidän suunnittelemansa kaupunki olisi kannattava	Kielellinen ilmaisu Roolissa työskentely Kohtauksen rakentaminen	
Purku ja palaute		Miten kokivat kokonaisuuden	

JANAVÄITTEET

1. Koulussa on kivaa
2. Kouluruoka on hyvää
3. Odotan talvea
4. Vietän paljon aikaa kahviloissa, ravintoloissa, yms.
5. Vietän paljon aikaa mopojen parissa
6. Vapaa-ajallani tykkään istua autoissa ja ajaa rinkiä
7. Iisalmelainen nuoriso kokoontuu yhteen perjantai-iltaisain
8. Nuorisotalolla on paljon toimintaa
9. Kävisin nuorisotalon diskoissa, jos siellä ei olisi nollatoleranssi
10. Kaipaen enemmän tekemistä
11. Iisalmi on kuoleva kaupunki
12. Iisalmelaiset nuoret käyttävät paljon alkoholia
13. Vietän paljon aikaa kotona
14. Vietän paljon aikaa tietokoneella
15. Iisalmessa on paljon erilaisia nuoria
16. Iisalmessa on paikka, jossa kaikki nuoret kokoontuvat
17. Iisalmelaiset nuoret tappelevat paljon
18. Olen ylpeä Iisalmelaisuudestani
19. Iisalmessa on paljon harrastusmahdollisuuksia
20. Iisalmessa on nuorisoneuvosto
21. Iisalmessa on hyvä viettää lapsuus ja nuoruus

ENTISTEN NUORTEN IISALMI

Tein haastatteluja henkilöille, jotka elivät nuoruutensa Iisalmessa 70-90 luvulla. Haastattelun heitä tietokoneen kanssa, kirjoittamalla heidän vastauksensa paikanpäällä ylös. Osa antoi vastauksensa sähköpostilla. Opinnäytetyöni painopiste muuttui, ja haastattelut alkoivat jo alkuvaiheessa tuntua epäoleennaisilta tutkimuskysymystäni ajatellen. Tämän vuoksi haastatteluja ei ole tehty kovin montaa, eikä niiden perusteella voi tehdä mitään yleispätevää kuvausta entisaikojen Iisalmesta. Kuitenkin haluan käsitellä nämä haastattelut tässä työssäni, sillä niillä on ollut vaikutus työpajojen suunnitteluun, ja jos tulen työstämään näitä aiheita vielä opinnäytetyöni jälkeen, aion tehdä haastatteluja enemmän. Hahmottelin yleisnäkymää entisten nuorten kokemuksistaan Iisalmesta. Pyydettyä kuvailemaan Iisalmea silloin, kun haastateltavat ovat olleet nuoria, saadaan Iisalmesta mukava ja iloinen kuva. Tämä toki voi johtua siitäkin, että haastateltavat muistelevat nuoruuttaan aikana, jolloin ei ollut niin paljon vastuuta kuin nyt aikuisena. Erityisesti vanhemmat vastaajat kertovat elämän olleen mukavaa ja huoletonta.

“Porosuolla asuttiin, mopoja viritettiin; Iisalmen nopein mopo oli minulla. Jätkät Juhani Ahon kouluta, vaikken ketään tuntenu, kehu että vittu että on kova mopo.” (Mies, 34)

“Toivo. Usko tulevaisuuteen. Kasvava kaupunki. Paljon mahdollisuuksia” (Mies, 36)

80- luvulla syntyneiden kuvailevat Iisalmea tarkemmin. Erityisesti mieleen muistuvat päihheet, nuorisotalo, nuorisokahvila Monttu ja ihmispaljous. Harrastusvaihtoehdot koettiin monipuolisiksi.

Piilossa tupakointia, piilossa juontia. Sillon ei tainu hirveesti noita huumehörhöjä pyöriä, tai ainakaan ei tullu niinku oman nokan etteen. Kaupunki oli paljon rauhallisempi. (Nainen, 25)

“Me oltiin kaupungilla perjantaisin ja siellä oli ihan hirveesti porukkaa. Sen muistan että aina oli tori täynnä ja nuokkarilla oli

mahtavaa ja semmosta nuoruuden huumaa. No, minusta kyllä ihan hyvänä, ei minulla ainakaan ikinä ollut semmosta oloa että tää on tämmönen tuppukylä tai täällä ei tapahdu mitään, mä olin tyytyväinen siitä että asuin täällä ja jollain tavalla ylpee siitä omasta kotikaupungista. Paljon siellä oli mahdollisuutta tehdä kaikkea kuitenkin. Sillon oli aktiivisessa käytössä nuorisotalot. Oli mahdollisuus urheilla tai näytellä tai laulaa, kulttuuripuolen tarjonta oli ihan yllättävän hyvä.” (Nainen, 25)

“Eikö ne käyny siellä montussa sillon? Minä en käynyt montussa, minä istuin autojen kyydissä.” (Nainen, 25)

”Se vaikutti varmaan vähän tylsältä paikalta. Sillon ja pieneltä ja ehkä just se maailman, tai siis jotenkin kun oli niin tavallaan niinkun silleen yritti mennä silleen massan mukana, tai että mitenkä muut halus, niin ehkä se oli, niinkuin nykyaikanakin, että muualla on parempaa ja isoissa paikoissa on parempaa. Mut toisaalta eli sit kuitenkin ihan tyytyväisenä sitä omaa elämää, että eihän sitä jatkuvasti miettinyt kuinka surkeeta siellä oli, että kyllä mä olin ihan sillai tyytyväinenkin varmaan just siihen turvallisuuteen ja olihan siellä kuitenkin paljon ikätovereita ja se oma piiri, että ei se nyt mitenkään ylitiötylsistyneisyyttä ollut.” (Nainen, 25)

Kysyin heiltä myös sitä, millaista Iisalmelainen nuoriso heidän nuoruudessaan oli. Kysymys sai lähes poikkeuksetta ihmiset muistelemaan sitä, kuinka paljon nuoria oli, ja kuinka nuoret liikkivat yhdessä, kuljeskelivat kaupungilla:

“Se ol se yhtenäisyys meillä siinä, kaikki kylänjätkätkät, kaikkee touhuttiin, kaikkee ilkeyttä” Mies 34 “Ihmiset piti enempi huolta toisistansa ja välitti” (Mies, 36)

Myös 80-luvulla syntyneet kokevat, että nuoriso liikkui yhdessä, mutta he mainitsevat kaikki myös päihteet, kuinka ne liittyivät nuoruuteen, ja yhdessä oloon.

“No kaikilla oli yhteistä se että tykättiin olla kaupungilla ja vähän juoda viinaa. kaikki oltiin kuitenkin kaupungilla” (Nainen, 25)

“Osa juopotteli, sitten oli myös huumeiden käyttöä, silloin kun minä olin kasilla niin ysiluokkalaiset moni käytti huumeita. Imppasivat liimaa ja tuli kännissä kouluun, minä menin vaan kerran. “ (Nainen, 25)

Se tupakka tuli ensimmäisenä, ja se oli semmosta että hirmu moni alko sillon yläasteella just polttamaan, ja se juominen, sekin tuli sitten aika pian kuvioihin, ja kyl mun mielestä tosi paljon nuoret joi, että oli kyl mun mielestä tosi rankkaa nuorten viinankäyttö, ainakin nyt mitä mieltii. Se oli sinänsä, noh, olinhan mä itekin siinä mukana, olihan se toisaalta sillai jännää mutta toisaalta aika pelottavaaki ja sellaista. (Nainen, 25)

Kuitenkin vastaajat kokivat eri tavoin päihteet, osa koki ettei huumeiden käyttäjiä ollut, ja osa koki heidät todella voimakkaasti. Tämä johtunee siitä, että nuoriso oli, kaikesta yhteisestä tekemisestä huolimatta, jakaantunut erilaisiin jengeihin:

Sillon oli tedit ja punkkarit ja hirmu kovia yhteenottoja silloin olikin, niinkuin ylleensäottaen koko Suomessa, niin oli täälläkin” (Mies, 41)

“70-luvun lopulla oli kaksi hallitsevaa nuorisoryhmää: diinarit (Teddy & The Tigers -fanit ym.) ja punkkarit (Pelle Miljoona -fanit ym.). Ja sitten oli koko joukko meitä, jotka emme kuuluneet kumpaankaan ryhmään.” (Mies, 43)

“Kavereitten kanssa tuli jossain rannassa ja torilla hengailtua. Se tais olla tää meidän nörttiklaani, jotka luul olevasa parempia kuin muut, arvosteltiin muita kyllä kovasti. No sillohan oli nämä Jussi Ahon kovikset, silloin nämä ns. Jenkit, jotka pyörivät täysikäisten seurassa, ja ne kahto muita sillai ala-arvosesti” (Nainen, 25)

No olihan niitä, siis paljon niinkun jakauduttiin. Oli ne omat kaveripiirit ja jengit, ja ehkä se oli vähän se, että siellä oli niinku niitä sisäpiirejä ja ehkä vähän semmonen coolit vastaan nörtit fililis tuli aina välillä. No esimerkiksi niinku oli ne tupakkijengit oli se yks tosi iso, ja sit nämä niinku jotka seurusteli joittenkin amispoikien kanssa joilla oli autot ja... (Nainen, 25)

Yksi nainen (25v) oli päinvastaista mieltä muiden vastaajien kanssa, hänen mielestään nuorilla on nykyään paljon enemmän erilaisia tyylejä. Kysyttäessä nuorison elämästä ja toiminnasta tuolloin, ovat vastaukset aika lailla samaa luokkaa, kuin tämän päivän nuorilta kysyttäessä. Oleskelu kauppoissa, kahviloissa ja kaduilla on ollut suosittua jo tuolloin.

“Sillon istuttiin linja-autoasemalla. Istuttiin siellä odotusaulassa ja tapettiin aikaa, poltettiin tupakata, kiroiltiin ja syleksittiin. Ei aina jaksanut nuokkarilla olla niin sitä oltiin sitten välillä siellä, periaatteessa näin ettei ollu muuta tekemistä. Esson baarissa flipperiä, tuoppikellarin alakerrassa biljardia, siellä oli pelejä. Sitten kun tuli mopoikkään niin reviiiri laajentu, sitten alettiin käymään prismassa, tai sokosmarket se oli silloin. Uusia tuulia haistelemaan.” (Mies, 41)

”No oliko kaupunginrannassa silloin paljon porukkaa? Olihan silloin se kaupunginranta sellanen tärke paikka ja sitten nää Halpa-Hallit ja Citymarketit missä me kans ravattiin. No kierreltiin ja kateltiin ja shoppailtiin ja..emmättiä, mulle se Anttila oli vaan niinku semmonen tosi kiva paikka siellä, ja tosi viihtysä.” (Nainen, 25)

Oleellisena osana ajanviettoa on ollut Pohjolankatu, ja tietyt ringit joilla autoilla on ajettu iät ja ajat, ja joskus jopa käveltykin:

”Mutta kävihän ne sitten nuorisotalolla ja ihmiset käveli aina ajolenkkiä ympäri, siis sitä timpan, pohjolankatua kävelivät ja liftasivat kyyteihin.”(Nainen 25)

”Kaupungilla, siellä oli niin paljon jengiä kaupungilla, että piti välillä autokaistalta kävelemään, kun ei mahtunut kävelykadulla menemään, siellä oli ihan valtavasti jengiä (Mies, 34”)

”Pääkadun varsi. Liikerinki käveli pyörivää rinkiä (katuja pitkin). Kapakkakadun risteyksestä ylöspäin ja sitten sieltä nopshellin kohdalta toiselle puolelle ja sitä rattaa. Se ol ihan uskomaton, se ol mustanaan ihmisiä ja nuorisoo. Siinä kun kävelit rinkiä, että jos vaan läksit toiseen suuntaan kävelemään, sää näit ihan kaikki siinä keitä sun tarvihti nähä, jos sulla oli jollekin asiaa. Sieltä löyty kaikki. Se oli käytännössä semmonen sen ajan messenger.” (Mies 37)

Kysyttäessä merkittäviä paikkoja, mainitaan Kuvalipas, Uimahalli, muutamia kahviloita ja kauppoja (Anttila), grillejä ja bingo. Tori ja kaupunginranta. Myös nuorisotalon järjestämät kerhot ja tapahtumat ovat olleet suosiossa Nuorisotalon avaamisesta vuosituhannen loppuun, puhumattakaan edesmenneestä PK-hallista, jota lähes kaikki muistelivat.

Mut ensimmäinen asia kun mä mietin yläaste aikoja, tulee mieleen syksy, kun on pimeetä, ja me ollaan jossain nuokkarin eessä tupakalla, vähän ehkä humalassa, siellä on paljo kaikkia muitaki, mulla on sellaset löysät housut, ja joku hoppelihuppari ja pipo.(Nainen, 25)

Nuorisotalolla oli aina jottain niitä discoja, kaikenmaailman perkeleitä, siellä sitä pyörittiin. PK halli herranjumala, PK halli kyllä. Siellä oli aina bändejä, siellä hengailtiin. , m34

Erityisiä tapahtumia ei muistettu, discot ja bändi-illat. 80-luvulla syntyneistä moni muisteli 9.luokan viimeistä päivää, jolloin suuri osa nuorista oli tullut kouluun alkoholin vaikutuksen alaisena. Hieman vanhemmasta väestöstä muistettiin vappumarssit:

”Vappumarssit, joita kävimme katsomassa mutta emme marssineet mukana. Elämä oli poliittisesti aika kaksijakoista ja nykynäkökulmasta huvittavaa: niitä, jotka kävivät Pohjolankadun E-Marketissa, pidettiin automaattisesti vasemmistolaisina, vaikka olisivat menneet sinne lähinnä tarjouskahvin perässä. Tästä muistui mieleen eräs yläasteen opettaja, joka rauhoitteli meitä, että ”Suomesta ei tule kommunistimaata” silloin kun demarista eli Mauno Koivistosta tuli presidentti Urho Kekkosen jäätyä sivuun terveyssyistä.” (Mies, 43)

Vähemmän juhlavana asiana muistetaan 90-luvun nuoruudesta ikätoverin itsemurha, sekä nuorten lisääntynyt viiltely. Eräs muisti myös saatananpalvonnan olleen suosittua silloin.

” Ja kerran nuorisotalon diskossa joku oli juonut hiiren verta, satanismia se oli silloin pinnalla, muistan kun ne joi sitä hiiren verta siellä. Ostaneet eläinkaupasta hiiriä, ja ne oli teurastaneet ne ja piirrelly niillä naamaan.” (Nainen 25)

”No ainakin mun mielestä, olikohan ne nuorten itsemurhajutut silloin just, et niitä alko tulemaan.. et se oli semmonen järkyttävä, niitä tuli aika monta silleen lyhyen ajan sisään ja..” (Nainen, 25)

Yleisesti ottaen Iisalmea pidettiin kohtalaisen viihtyisänä paikkana, jota ei välttämättä tullut edes sen erityisemmin ajateltua. Elämä oli turvallista, mutta hieman tylsää, ja moni haaveilikin muihin kaupunkeihin opiskelemaan lähdöstä. Osa lähti opiskelujen ja töiden perässä, osa löysi työnsä ja koulunsa Iisalmeasta. Ne, jotka vieläkin ovat Iisalmissa, ovat täällä edelleen samoista syistä -opinnot, työ ja perhe. Jos jonkun takia muutetaan pois, se on todennäköisesti töiden perässä. Pois muuttaneet saattaisivat tulla takaisin perhettään kasvattamaan, mutta suurinta osaa pois vetävät työkuviot. Isompiin kaupunkeihin tottuneet kokevat Iisalmen myös vähän ahdistavana, tärkeänä mutta ahdistavana.

“En usko muuttavani takaisin Iisalmeen muun muassa ammatillisista syistä. Minulle on tärkeää, että samalla paikkakunnalla on kollegoja. Kun on asunut isommissa kaupungeissa, Iisalmen tarjonta monessa asiassa tuntuu suppealta.” (Mies, 43) “Täällä ei voi tulla muuksi kuin sairaanhoitajaksi tai sosionomiksi” (Nainen 25) “Lähinnä varmaan töitten takia, kavereitten ja suurin osa niinku perheestä assuu. En aio asua Iisalmissa aina, ehkä sen takia että täällä on työtilanne vähän huono, minun alalla, niin jos lähtis jonnekin.” (Nainen, 25)

” Ehkä just se että halus silleen pois, mutta toisaalta se oli tosi turvallinen paikka kyllä, että toisaalta pelotti lähtee pois sieltä, koska siellä oli kuitenkin tavallaan kaikki, ehkä sitten varsinkin myöhemmin tuli sellainen olo, sellainen tukahtuneisuus että halus nähdä välillä jotain muuta, että ei ollut silleen niitä opiskelumahdollisuuksia niin paljon. Kyl siitä silleen kuitenkin on jäänyt tosi hyvät muistot, että ehkä se on kuitenkin silleen sydämessä koti.” (Nainen, 25)

LIITE 5/6

Sinänsä tulokset menevät aikalailla yksiin myös tämän päivän nuorille tekemäni tutkimuksen kanssa: elämä pyörii kavereiden, oleskelun ja ruuan ympärillä. Ainut, että entiset nuoret puhuivat Iisalmesta lempeämmin, mutta kenties aika on saattanut kullata muistot. Toisaalta, nykyajan tutkimukseni keskittyi ongelmakohtien tiedostamiseen ja kehityskysymysten ratkaisuun -haastatellut ihmiset saivat kertoa omin sanojen mukaan, ilman mitään tavoitetta. Päihteistä puhuttiin avoimemmin, kuin mitä työpajat kouluilla, mutta ehkä tilannekin oli avoimempi, sitä paitsi kaikki vastanneet olivat täysi-ikäisiä. Suurin ero on nuorison kokoontumisessa ja nuorisotalon toiminnassa -haastatteluissa jokainen mainitsi nuorisotalon merkittävänä, ja väenpaljouden tähän liittyen. Useassa haastattelussa päiviteltiin myös sitä, kun nykyään ei nuoria tunnu näkyvän. Ryhmäni nuoret eivät nuorisotalosta juuri puhuneet, ja olivat hyvin tietämättömiä sen toiminnasta. Nuoret eivät myöskään osanneet nimetä selkeää paikkaa ja aikaa, jolloin nuoriso kokoontuu. Tämä on iso ero entiseen. Nuoret kuitenkin ilmaisivat vahvasti tarpeensa yhteiseen toimintaan muiden ikätovereiden kanssa. Kuten tämän päivän nuoret epäilivät, Iisalmesta lähdetäisiin pois töiden ja opiskelujen vuoksi -näin on käynyt myös entisten nuorten kohdalla. Toisaalta, nämä ovat myös syitä siihen, miksi kaupunkiin on jääty - ilmeisesti valitsemme toimintamme enemmän ura, kuin kaupunkikeskeisesti. Myös perhe on tärkeä vaikuttaja. Mielestäni entiset nuoret pystyivät nimeämään tarkemmin, millaisia nuorisoryhmiä heidän aikaansa on ollut, mutta tämäkin voi johtua siitä, ettei kouluympäristö ollut paras paikka näistä keskustelemiseen. Kuitenkin esimerkiksi aikaisemmin mainittu saatananpalvonta on vähentynyt: suurin osa nuorista ei tiennyt, mistä on kyse, kun kysyin onko heidän ikäisissään paljon satanismia tai saatananpalvontaa.